

VARPAS

literatūros, politikos ir mokslo
mėnesinis laikraštis.

TURINYS:

Nauji Metai. „Varpo“ ir „Ukininko“ Redakcija.

Kunigų teikiamieji atlydai. J. Žabinkštis.

Lietuvių draugystės užsieniuose. K-as.

Pasikalbėjimas.

Prie idealo. V-tė.

Korespondencijos: Kalvarijos pav. Panevėžio pav. Linkuva. Šiauliai. Vilnius. Peterburgas. Paryžius.

Smulkūs raštai: Viena lietuviška draugystė. Prie mūsų bibliografijos. Užmirštas darbininkas. Mintys. Literatų kasa. Ant išleidimo lietuviškų raštų. Atsakymai.

Prekė 20 kap.

Adresas: M. Saunus, Rokaiten per Neukirch, Ostpreußen - Germania.

Mūsų laikraščiai.

Varpas, Ukininkas ir Naujienos

~ ~ ~ išeina kas mėnuo. ~ ~ ~

Ant metų su prisiuntimu prekioja:

	Varpas	Ukininkas	Naujienos
Lietuvoje (Maskolijoj) konvertuose	5 rub.	3 rub.	3 rub.
Prusuose (Vokietijoj) ir Austrijoj	4 Mk.	2 Mk.	2 Mk.
Amerikoje ir kitur	5 Mk.	3 Mk.	3 Mk.

Į Sandarbininkus.

Parankumo dėlei prašytume sekti šiuos praktiškus nurodymus:

- Korespondencijos ir kiti smulkūs rašteliai reikia rašyti ant vienos pusės lapo, kad juos lengva būtų atskirti viens nuo kitų. Laiškai į Red., atskaitos, turi but rašomi ant atskirų lapelių.
- Siunčiant rankraščius reikia nurodyti
 - į kokį laikraštį kas siunčiama;
 - ką išpuola daryt, jeigu rankraštis koks negalėtų but patalpintas į mūsų laikraščius;
 - siunčiant dang rankraščių pridėti ir jų surasą su kokiū nors parašu (pseudonimu);
 - siunšiant didelius rankraščius, tinkančius spaudimui atskiroj knygutėj reikia butinai pranešti ir adresas.
- Siunčiant pinigus, reikia *butinai* prisiųsti (drauge arba skyrium) ir paaiškinimą:
 - keno pinigai;
 - kiek ir ant kokio dalyko siunčiama;
 - kuomet ir kokioj formoj turėtų but kvituota.

„Varpo“ išleistuvės galima parsisiųsdinti ir senesnieji laikraščiai:

76910

	Prusuose (Vokietijoj)	Amerikoj ir Anglijoj		Prusuose (Vokietijoj)	Amerikoj ir Anglijoj
Varpas 1889 m.	5,00 Mk.	6,00 Mk.	Ukininkas 1890 m.	5,00 Mk.	6,00 Mk.
„ 1895 m.	5,00 „	6,00 „	„ 1895 m.	5,00 „	6,00 „
„ 1897 m.	4,00 „	5,00 „	„ 1896 m.	4,00 „	5,00 „
„ 1898 m.	4,00 „	5,00 „	„ 1897 m.	4,00 „	5,00 „
„ 1899 m.	4,00 „	5,00 „	„ 1898 m.	4,00 „	5,00 „
„ 1900 m.	4,00 „	5,00 „	„ 1901 m.	3,00 „	4,00 „
„ 1901 m.	4,00 „	5,00 „	Naujienos 1901 m.	2,00 „	3,00 „

Konvertuose į Maskoliją prekioja dasyk dangiau, negu Prusuose.

V A R P A S

literatūros, politikos ir mokslo mėnesinis laikraštis.

Nauji Metai.

Pasibaigus seniems metams ir prasidėjus naujiems, mes malonėtume padaryti peržvalgą lietuvių reikalų nors apčiuopai.

Pradžioj pereitų metų maskolių valdžios ištikimi tarnai: Vonsiacki, Vasiljev, Klado, Kozello, Nikitinski ir kiti džiaugėsi išgaudę „baisiuosius litomanus“, kurie užsimanė lošti *lietuviškus* teatrus, norėdami suteikti žmonėms smagų, naudingą pasilsį ir pasilinksminimą vieton kazryriavimo, girtuokliavimo, peštynių ir kitokių tuščių ir praigaištingų prasimanymų.

Troškimas lietuviškosios inteligencijos atitraukti savo brolius nuo „monopolinės“ pasirodė valdžios tarnams „neištikimu“ darbu. Lošikams lietuviškų teatrų tapo duotas vardas „*Mitavo-Libavo-Palangenkaja kompanija*“, ir prie jų darbavimosi pasistengta prisegti teip-gi siekimus, priešingus valstijos tvarkai ir ramumui.

Augštesnėji valdžia, neprivalydamą išduoti prieš žmones atskaitas apie sunaudojimą žmonių sudėtų mokesčių, ne daug ką nė rupinosi susekti motyvus darbštumo savo tarnų; pasirodė tuomet tarnams puiki perspektyva: duodantieji pelną važinėjimai (*progonai*), garbės ženklai, pagyrimas augštesnės valdžios, padidinimas algos etc. Augštesnėjai valdžiai nebuvo nė laiko užsiimti tokiais specialiskais dalykais, kaip klausimas apie valdymą Lietuvos; ji tuomet suko sau galvą svarbesniais klausimais, kaip antai: užtraukimas naujos skolos, užėmimas Mandžurijos, studentų numalšinimas etc.

Išleidimas lietuviškų raštų užrubežėje, ypatingai „Varpo“ ir „Ukininko“ duoda gerą progą įieškoti Lietuvoje kaltininkų. Kaip 1897 m. teip ir 1900 metuose Vonsiackis įieškojo „vadovų“ ir tikėjosi galutinai suslopinti lietuvišką judėjimą, juo kad visi Suvalkų gub. „litvomanai“ galėjo išrodyt Vonsiackiui arba prašalintais, arba priverstais išsivadėt tėvynės.

Vonsiackiui reikėjo užbaigti pradėtą darbą ir pabaigoj apsvainikuoti karžygio liaurais. Geriausios rezultatas, kurio galėjo tikėtis Vonsiackis, tai apsisostojimas išleidinėjimo laikraščių ir kitokių raštų Prusuose.

Bet kas-gi išėjo?

Lietuviškas judėjimas ne tik ką nesuilsplnėjo, bet priešingai — sustiprėjo ir išsiplėtė plačiau, negu 1900 m.

Išleidimas laikraščių pernai nė kiek nesuilsitrukdė ir netik ką nesusimazino, bet priešingai — pasididino: pabaigoj metų vietoj $3\frac{1}{2}$ lankų spausdinos kas mėnuo po 4— $4\frac{1}{2}$ lankų. Teip-gi nesuilsitrukdė nė išleidinėjimas atsisaukimų.

Platinimas raštų ėjo paprastais keliais, kaip ir pirma. Lipinimas atsisaukimų nepasiliovė. Be to prisidėjo mėtymas pernai išėjusių iš po spaudos lapelių: „Tėvynė pagelbos šaukias“, „Kaip augina lietuvius gimnazijose“ ir „Žmogaus tiesos.“ Populiariausio mūsų laikraščio „Uk-o“ pernai išsiplatindavo kas mėnuo po 723 ekz.; per metus išėjo į žmones 8676 ekz., arba 10845 spausdinti lankai. Atsimenant, kad dėlei uždraudimo spaudos daugelis žmonių pasigenda skaitymų ir kad skaitymai eina iš rankų į rankas, mes galime tikėtis, kad kiekviens ekzemplierius laikraščio aplankė ne vieną, bet kelis skaitytojus, o kiekvieno mūsų skaitytojo dvasia nepasiliko be įtekmės ant jo draugų ir pažįstamų.

Skaitlius *sandarbininkų* mūsų laikraščių pakilo veik iki 100. Laike tik pereinamųjų metų prisidėjo apie 35 nauji sandarbininkai. Tarp sandarbininkų „Uk-o“ yra daugiau kaip $\frac{1}{3}$ (36 %) prastų žmonių, kurie ne tik prisidėję žinias iš savo krašto, bet teip-gi prisideda prie apsvarstymo visuomenės reikalų. Kiti iš jų da, matyt, nesenei yra išmokę rašyt.

Raštų iš yvairių Lietuvos kraštų yra tiek, kad jų visų negali sutalpinti į mūsų laikraščius. Daug korespondencijų ateina iš naujų vietų, kurios ikišiol nemavė jokio ženklo savo gyvybės.

Prie naujai atbundančių vietų reikia paminėti ypatingai Vilnių su jo apygardomis, kur lietuviai stengiasi atsikratyti nuo neprašytos globos lenkiškosios bažnyčios. Teip-gi reikia atsiminti ir darbus Anglijos lietuvių, ypatingai Škotijos „Šviesos D-tės“.

Vieton uždraustų spektaklių atsirado *spektakliai slapti*, kur susirinkus jaunuomenė turi didesnę laisvę, nėra po policijos priežiūra ir gali dainuoti ir kalbėti kas patinka.

Reikalaujantiems pašalpos kankintiniams siunčiamos buvo aukos kaip ir pirmiaus. Pernai iš mūsų kankintinių kasos gavo pašalpą 11 kankintinių, kurie, neskaitant kaštų siuntinėjimo gavo iš viso 395 rub.*) 1901 m. kankintiniams tapo prisiūsta į mus kasą 1221,84 Mk. Visos tos aukos, išskyrus auką nuo nežinomos mums ypatos „Emil Svirplis“ — 10 Mk., tapo sudėtos užrubežės lietuvių, o ypatingai Amerikos lietuvių, kurie vieni 1901 m. atsiuntė 1155 Mk. Kitus pinigus (56,81 Mk.) sudėjo: Londono lietuviai (37,17 Mk.), Škotijos liet. (10 Mk.), Paryžiaus lietuviai (10,44 Mk.)

Lietuvoje 1901 metuose tapo surinkta ir išdalinta kankintiniams 240 rub.**)

Toku būdu 1901 metuose iš viso kankintiniams buvo išdalinta 635 rubl.

Tai-gi persekiojimas lietuvių veikiau pakėlė lietuvių dvasią, apgarsino lietuvių veikalus po Lietuvą, parodė aiškiai valdžios siekius, sukėlė žmonėse neišsitikėjimą, pasipiktinimą, neapykantą, kerštą ir prirengė dirvą propagandai priešingų valdžiai raštų.

Juo ilgiau tęsis uždraudimas spaudos, juo daugiau puls valdžios autoritetas, valdžios įtekmė . . . Užrubežinei spaudai negal but padarytos neperžengiamos kliutys, ir laisvas žodis iš visų kraštų smelkiasi

*) Apie pašalpas, išsiūstas pabaigoj gruodžio, da nebuvo garsinta. *Red.*

***) Žr. „Varpa“ p. m. Nr. 5 ir Nr. 8.

į tamsias grinteles Lietuvos žmonių, nešdamas gaivinancią šviesą ir rodydamas žabangas valdžios ir piktų žmonių.

Leidimas spaudos Lietuvoje tai yra neatidėtinai reikalingas racionališkos politikos Lietuvoje. Ignoruoti kultūriškus reikalus Lietuvos gyventojų — tai būtų vis vien, ką ignoruoti Maskolijos interesus Lietuvoje. Progresyviškas ugis lietuvių, nežiūrint ant persekiojimo lietuvių, nepasisekęs platinimas „graždankinių“ lietuviškų knygų, nepasisekęs du politiški procesai 1897 ir 1900 m., platinimas priešingų valdžiai raštų, atkaklus lipinimas atsišaukimų po plačius plotus lietuvių apgyventos žemės — vis tai yra faktai didžio politiško svarbumo ir jie sakyte sako, kad uždraudimas spaudos šiame laike — tai yra politiškas apakimas, tai yra absurdas prie sąlygų šios gadinės kultūriško gyvenimo.

Atsikartotinai atsimušė į mūsų ausis gandas, kad da-gi šimet busenti leista lietuviams spauda. Jeigu ištikrųjų turėtų teip atsitikti šimet, tai mūsų spaudai užsieniuose išpultų pergyventi kriziškos valandos jau vien dėl to, kad pradžioje būtų ir mažiau skaitytojų ir sandarbininkų. Bet mes nė kiek neabejojame apie reikalingumą pri laikymo mūsų spaudos užsieniuose ir pasitikime, kad visuomenė nepaliaus jos šelpusi ir rėmusi, kaip vienintelio išreikštojo tautos reikalavimų ir idealų.

Leidimas spaudos — tai bus ne kas kita kaip tik išpančiojimas visų reakcinių tamsių spėkų, kurios tarp kitko pastatys sau už siekį persekioti drauge su valdžia demokratiškas ir liberališkas idejas, laisvę žodžio, susirinkimų, žodžiu sakant viso to, kas padeda tautai eiti keliu progreso.

Paskalos eina, kad pirmiausia bus leista spaudinti Lietuvoje maldų knygas ir kalendorius. Laikraštį, sako, bus galima išleisti . . . Peterburge! Mes nuo savęs galime da pridurti, kad bus leisti teip-gi visoki „sapnininkai“, „planetos“ ir kitokios išleidžiamos spekuliantų šiukšlės, kurios žadina, boviuja žmones ir atitraukia jų mintis nuo gyvenimo rūpesčių ir nuo galvojimo apie priežastis kasdieninių vargų, o ypatingai nuo skaitymo užsieninių raštų,*) kurie parodo piktus darbus valdžios ir ponų, kurie naudojami iš žmonių tamsybės . . . Ikišiol lietuviams buvo valdžios uždrausta viešai prasiartinti į žmones spausdintu žodžiu. ikišiol lietuviams buvo suvis burna užčiaupta. liežuvis surakintas, lietuviu vardas išbrauktas iš gyvenimo knygų. Daabar bus leista viešai prasiartinti tai, kas sutiks su mokslu maskolystės ir pravoslavijos apaštaly, bus leista, o gal ir liepta garsinti pasakas ir melus apie valdžios malones, nuopelnus, apie jos didybę, galybę, šventenybę etc.

Teip suprasdami leidimą spaudos, mes nė nelaikome už reikalą statyti ypatingus planus savo darbavimosi šiuose metuose. Geriausia būtų, kad mes neduotume save suvadžioti neišsipildomoms viltims ir svajojimams, kad mes nesutrukdytume savo veikimo ir nenukreiptume savo energijos į kitą pusę, bet dirbtume ant tos pačios dirvos, nevaržomi jokios cenzūros ir nepavesdami savo darbų svetimai neištikimai kontrolei.

*) Žr. „Maskolijų valdžia ir žmonės.“

Nors męs ir negalime tikrai žinoti, kaip nukryps mūsų darbai šįmet ir ką męs turėsime atlikti, tai vis-gi bent apčiuopai galime nurodyti tulus mus reikalus.

Pirmiausia išpuola mums pasirupinti apie palengvinimą platinimo raštų. Pabaigoj pereinų metų pateko į mūsų rankas laiškas vieno knygu prekininko, kuris kreipėsi į Tilžę, prašydamas pristatyti 1000 ekz. „Uk-o“ ir 500 ekz. „Tėv. Sargo“ kas mėnuo. Be to iš kitų, atėjusių į mus redakciją, laiškų matyti, kad yvairiuose kraštuose reikalaujami yra lietuviški laikraščiai ir knygos, bet nėra kam jų pristatyti. Matyt, kad knygnešiai toli nepakakina visų trokštančių dvasiško peno ir kad butinai yra reikalingi nauji keliai pristatymui lietuviškų raštų.

Antras mūsų reikalas — tai yra pagerinimas „Varpo“ turinio. „Varpas“, kaipo organas inteligentų ir inteligentams paskirtas, negali pasigirti nė savo rimtumu, nė turtingumu turinio. Peržiūrėję 12 numerių „Varpo“ 1901 m., męs ten užeisime vos 4—5 rimtesnius įžengiamuosius straipsnius ir tai iš jų 2 straipsniai yra paimti iš svetimų kalbų. Kitų straipsnių negali pavadinti rimtais, nes juose nematyt apdirbimo, kritikos ir rimto tyrinėjimo. Nors kas mets išeina „памятныя книжки“ Suvalkų, Kauno ir Vilniaus gub., kur galima atitikti šiekias tokias žinias iš Lietuvos statistikos, bet tomis žiniomis naudojasi tik maskolių valdžia. Dėlei to męs, žinoma, neturim nė kokio supratimo apie stovį mus žemdirbystės, industrijos, prekystės, amatų etc.

Be to puola į akį stoka kritikos raštiškų darbų apskritai, o ypatingai raštų pasirodžiusių „Varpe“, tarytum kiekvienas mūsų sandarbininkas skaito tik savo straipsnius, o ant kitų straipsnių neatkreipia atidos.

Nežiurint ant to, kad į Lietuvą plusta iš visų pusių svetimšalių laikraščiai su yvairių yvairiausiomis žiniomis ir tendencijomis, bet-gi „Varpe“ męs nematome, kad kas nors laikytų už reikalingą darbą peržiurinėti bent svarbesnius laikraščius,*) kontroliuoti platinamas jų žinias ir idejas ir pranešti lietuviams apie tų laikraščių politiką ir avasią. —

Be to svarbu yra žinoti, kokiū būdu kovaja jaunos tautos už savo tiesas; dėlto reikėtų mums susipažinti arčiau su judėjimu lenkų, rusinų, latvių, finų, čekų, flamandų ir kitų.

Teip-gi mažai yra „Varpe“ žinių iš Lietuvos.

Šitos „Varpo“ ydos mums reikėtų butinai prašalinti, jeigu męs norime su nauda darbuotis.

Yra viltis, kad neužilgo raštiškas darbas bus geriau organizuotas įvyks darbo pasidalinimas ir „Varpo“ ydos taps prašalintos.

„Varpo“ ir „Uk-o“ Red.

*) Tokiais laikraščiais bene bus: „Vilenskij Viesnik“, „Varšavskij Dnevnik“, „Sviet.“, „Kraj.“ . . .

Kunigų teikiamieji atleidai.

Mundus vult decipi.

„Bedievio“ žodis tapo, galima sakyti, priežodžiu: teip jis jau tankiai pas mus vartojamas, tarsi tų „bedievių“ ištikrųjų nežinia kiek priviso . . . Lygšiolaik dar daugumo maišoma tikėjimą su pašaliniais visai dalykais, kurie jokio su juo neturi ryšio ir palyti pasielgimą ir viešus darbus tikėjimo sargų labiausiai, ne kaip patį tikėjimą.

Męs visai nenorime eiti prieš patį tikėjimą ir, atskirdami pelus nuo grūdų, jaučiame reikalą atiduoti *suum cuique* pagal nuopelną — ar tai būtų kunigas, ar ne — kunigas. Ir kunigo, vyskupo arba ir popiežiaus, kaip kiekvieno žmogaus, vieši darbai ir-gi viešai apsprendžiami.

Tikėjimas, reikia pripažinti, turi labai tvirtą pamatą, nes jis remiasi daugiaus ant žmonių jausmo, ne kaip jų proto. Suprantama, kodėl žymesniejie tikėjimo platintojai teip rupinosi apie padauginimą ir pagražinimą visokių apeigų. Visos yvairiuose laikuose ir yvairių ypatų pramanytos apeigos užgauna tik jausmą. O minia nereikalauja proto ir logikos: ją patraukia vien jausmo pajiega. Pasiklausykite garsiųjų sakytojų pamokslų ar teikiamųjų miniai bylų — protas tų neras sau peno!

Štai miniai skelbia ir įkalba, juog ji nusidėjusi, nuodėmėse skęstanti ir amžinai „pragaro liepsnose“ žusenti, jei to arba to nepadarysenti . . . Ką tik apsiverkusi, ašarose išsimaudžiusi vargšė štai išgirsta apie kokius tų „per Dievo malonę“ suteiktus jai atleidus, kuriuos apturėjusi tapsenti vėl nekalta . . . Linksmybėms, džiaugsmui ir gausiam dėkingumui nėra galo! . . .

Kiek visokių yvairių rūšių atleidų lyg šiam laikui per XIX amžių išrasta, nei nesuskaitysi. Jų storoka knyga yra prirašyta. Tarp tų visų vienok žymiausia, regis, vietą užima „bileušų“ atleidai, Bonifacio VIII 1300 m. pirmą kartą apskelbti. Iš pirmo kas šimtąjį tik metų žadėta juos laikyti. Bet Klemensas VI, nebiškentęs belaukdamas, 1343 m. sutrumpino tą laiką per pusę, o Urbonas VI 1379 m. paliepė laikyti „bileušą“ jau kas 33 metų. Ir tai vienok Povylui II pasirodė per ilgai tų duosniųjų „bileušų“ laukti, nes 1470 m. liepė juos kas 25 metų laikyti, kas dar ir lygšiolaik užsilaiko. Teip atsitiko su t. v. didžiaisiais „bileušais“, o kaslink mažesniųjų, tai jų kiek tinkama, popiežiams panorėjus, gali but apskelbta.¹⁾

Lietuvoj jau atsilaiiko viešai septintasis²⁾ „bileušas“. Ar šėip, ar teip jis vis-gi užrašytinas į mūsų kroniką, su savo atsitikimais ir priepuoliais, kurių nestoksta.

¹⁾ Štai ir dabar šių metų *Kraj*'aus Nr. 40 skaitome, juog dar šiam bileušui nepasibaigus užmanoma Rome vėlei kelti ateinantį metų viešai 24 metų sukaktuves nuo užžengimo Leono XIII ant sosto. „Vasario mėnesyje ateisiančių metų — teip tų rašo — trunksenčios minios į Romą iš visų pasaulės pakraščių; kurie to negalėję įvykdinti, duosė aukas ant bažnyčių; apgarsintos busenčios tam tikros maldos už tėvą šv.; per mesliavą busenti įsteigta ir paaukauta popiežiui aukso, brangiais akmenimis apibarstyta, tiara“ . . .

²⁾ I—1632 m., II—1650, III—1665, IV—1759, V—1769—70, VI—1828 (Žem. vysk. II 204 p.).

Kaip visur, taip ir pas mus buvo visada visokių platintojų at-
laidų, nestoksta jų ir dabar.

Štai su triukšmu, bildesiu skelbia vyskupai po savo vyskupystes apie linksną naujienėlę — pradžiai užpėnai laikyto Ryme „bileušo“ — savo „avelėms“, įsakdami joms naudotis iš tų „mylistų“ ir paduo-
dami nuo savęs patarmes ir įstatymus, kaip jas įgyti. O tie įstatymai gan gudrus! Reikia, kaip skelbia raštai, aplankyti 60 kartų bažnyčią — ir tai taip, kad per 15 dienų po 4 kartus kasdieną įeiti ir išeiti iš bažnyčios (!). Atlikęs žmogus tokius monus ir išpažintį gauni jau visuotinus atlaidus, taip juog, jei juos apturėjęs pasimirtumei, galėtumei ir Petro su raktais nesiklausęs žengti stačiai į dangų. Dangaus vartai ir patįs jau atsivertę! — Palengvinimui neva vyskupai apskelbė dar kiekvienoj džiakonystėj po kelias bažnyčias, kuriose gali žmogus ir per 3 dienas tą patį apturėti . . .

Nežinau, kaip kitur, bet „šventojų“ Lietuvoj žmonės, it musės prie medaus, puolė į tokias ypatingu privalumu apdovanotas bažnytėles. Ir puolė, ir laužė kiekvienas, kumščia bei alkune skindamas sau kelią . . . prie „šventų“ atlaidų. Kas pirmesnis ir stipresnis, užvis kas stipresnis, — tas geresnis. Na, dantų griežimas, žvairavimos, pavydas — juk ir „šventiems“ turėjo pritikti atlaidams. Kaip-gi! Bet . . . O, kad tik to dar būtų pakakę! Ne be to, kad prie tokių taip boterių susitelkimų žmonių neatsirastų tarp visokių ir silpnesnių, ir-gi norinčių tų „atlaidų“ . . . Nelaimingieji! Ar bent katras iš jų galėjo į atlaidus keliaudamas susiprasti, kad tulamjam, „dovanų“ belukojant, reiks ir kaulelius dėlei jų tų pakratyti?! . . . Nenorime be reikalo burnos aušyti ir suvadžioti: paduodame iš žmonių lupų gyvus faktus.

Štai, kaip skelbia, Datnave per „bileušą“ pasirenka moteriškė, bažnyčioj sutraiškyta; Šidlavoje pavirtusiai mergelei suskaldo galvą; Ariogaloje sumindo vaiką; Kedainiuose net penketas ypatų randa sau galą, neskaitant mažesnių bei didesnių pažeidimų dar keleto . . . Tai tik vos kelintoji dalis tokių nusidavimų, atsitikusių visoj Lietuvoj!

Na, o ką jiems žymi tos aukos? — spavėdnyčioje jų pačių nenuguls, o kaslink „kvakšių“ suspaustųjų — juk jų dusios eis į dangų! . . .

J. Žabinkštis.

Lietuvių draugystės užsieniuose.

Sulyg risimosi į draugystes ir draugystėles ir organizuoto darba-
vimosi ant tautiškos dirvos užsienių lietuviai nenori apsileisti lietuviams D. Lietuvos. Nekurios iš Amerikos lietuvių draugysčių jau užsitarnavo visuomenės simpatiją ir gal neužilgio pasidarys stipriomis tautiškomis organizacijomis.

Pirmutinę vietą čia užima Tėvynės Mylėtojų Draugystė, įsikurusi 1896 m.¹⁾ Jos siekimas — išleidinėti lietuviškas moksliskas knygas ir platinti apšvietimą (§ 1). Lietuvoje beturčiams knygos yra dova-
nojamos uždyką (§ 6). Apie ugį „T. M. D.“ geriausiai liudija šitie

¹⁾ Istorija T. M. D. patalpinta Nr. 6 jos išleistų knygųčių.

skaitliai: 1897 m. ji turėjo 88 sąnarius, 1898 m. — 284 sąn., 1899 m. — 532, 1900 m. — 1080, 1901 m. — 1305; 97, 98 ir 99 m. išleido po vieną knygutę, 1900 ir 1901 m. — po 2 kng. Neužilgio pasirodys jau aštunta, T. M. D. išleista, knygutė — *Kaip sutaisytas žmogaus kunas*, S. M. parašyta. Atspausdinimas 4500 ekz. Nr. 6 — *Baudžiava Lietuvoje* prekiavo 142 dol., tiek jau ekz. Nr. 7 — *Geologija* — 300 dol., okasoje 6. XI. 01 da buvo 157,82 dol.¹⁾

Apie tai, kokią knygutę paduot į spaudą, sprendžia literatiškas komitetas. 1901 m. į literatišką komitetą daugiausiai balsų gavo: d-rė J. Želvienė, Šernas („Lietuvos“ redaktorius), J. Kėkštas („Vien. Liet.“ redaktorius), d-ras J. Šliupas ir P. Mikolainis.

Antrą vietą užima *Susivienijimas Lietuvių Amerikoje*, gyvuojas jau 15 metų. Jo siekimas — *apšvietimas, dora, tautystė ir materijališka pagelba*. Metinė sąnarių mokestis — 2 dol., naujai įstojančiams — 2,50 dol. Kiekvienas sąnarys gauna uždyka S. L. A. organą, išleidžiamą „Susivienijimo“ pinigais, ir „posmertinės“ 150 dol.²⁾

Nuo 1896 m. S. L. A. organu buvo *Tėvynė*.

21. V. 01 per XVI seimą S. L. A. persiskyrė į dvi dali: į tikrąjį „S. L. A.“ ir į „Susivienijimą Lietuvių Katalikų Amerikoje“. Vadovais „S. L. K. A.“ yra kunigai; jie visokiais budais stengiasi užkenkti „S. L. A.“, tiems „bedieviams“, „šliuptarniams“, „Čolgošo draugams“; . . . liepia išmūst rinkėjus parašų ir sudraskyti jų atsišaukimus; liepia šalintis nuo tų „raudonskurių, juodakuprių“ S. L. A. sąnarių, kaip nuo raupuotų . . . Vis-gi skaitlius S. L. A. sąnarių smarkiai auga ir stovis kasos eina geryn: 31. VII. 01 jo kasoje buvo 289 dol., 21. VIII. — 424,50 dol., 18. IX. — 462,50 dol., 30. X. — 911,55 dol., o 27. XI. — jau 1024,05 dol. Sekretorius „S. L. A.“ tikisi, kad iki XVII seimo (seimai būva kas metai) susirinkę tiek-jau sąnarių, kiek buvo prieš persiskyrimą (1439). 4. IX. 01 buvo prisirašiusiųjų prie S. L. A. 33 kuopos su 730 sąnarių, 2. X. — 771 sąn., 6. XI. — 39 kuopos su 960 sąn., o 31. XII. — 42 kuopos su 1150 sąnarių.³⁾ Į „S. L. K. A.“ įplaukė iki pusės spalių tik 295,95 dol.⁴⁾

S. L. A. da prieš persiskyrimą išleido už savo pinigus *Lietuviškos Kalbos Gramatiką*, P. Kriaušaičio parašytą. Tą gramatiką išgavo S. L. A., bet visas turtas — spaustuvė, knygos ir kasa liko rankose S. L. K. A.

Susivienijimas Lietuvių Laisvamanių, susitvėręs 3. VI. 00, jau išleido 3 knygutes: 1. *Kaip Maskolija Persekioja Lietuvą*. Pagal „L'Oppression Russe en Lithuanie“ papiešė kn. V. Dembskis; 2. *Kaip Geriausiai Laidoti Numirėlių?* Piešinys d-ro L. Wahlan. Iš angliško išguldė kn. V. Dembskis; 3. *Ar Vyskupas Valančius (Volončauskas) Nebuvo Viliugiu Lietuvis?* papiešė kn. V. Dembskis. Dabar S. L. L. spausdina Büchnerio knygą — *Spėka ir Medega* („Kraft und Stoff“), ir prirengta spaudai kn. Dembskio knygelė — *Dvyniai Vagių*.

1) Žr. „Vien. Liet.“ Nr. 47 1897 m., Nr. 51 1898 m., Nr. 49 1899 m., Nr. 52 1900 m., Nr. 44 ir 48 1901 m.

2) Žr. „Konstituciją S. L. A.“, išleistą Shenandoah, Pa. 1897 m.

3) „Vien. L.“ 1901 m. Nr. 31, 34, 36, 38, 40, 44, 45, 48.

4) „Tėvynė“ 1901 m. Nr. 42.

Apskritai S. L. L. reikalai ne kaip stovi. Dabar jie truputį pasitaisė, nes d-ras J. Sliupas gavo 8. XII. 01 nuo Brooklyno lietuvių 137,49 dol. ant S. L. L. reikalų.

Motinėlė, įsikursi 1899 m. šelpimui mokslan einančių lietuvių, 23. X. 01 turėjo 215 dol. geležino kapitalo ir 141,16 dol. „tekamojo“. Šanarių buvo 18; 12 — I skyriaus, 1 — II sk., 5 — III. „Motinėlei“ visai nesimpatizuoja lietuvių visuomenė, nes ji yra vienpusiška, žada šelpt tik tuos, ką nekariauja prieš kunigus.¹⁾ Ikišiol beveik visi „Motinėlės“ šanariai — kunigai. Pirmutiniai iš svietiškujų prisirašė prie „Motinėlės“ tik spalų mėn. 1901 m. — prezidentas ir viceprezidentas „Susiv. L. K. A.“.

Nuo 1899 m. prasidėjo didesnis judėjimas ir tarp *Anglijos* lietuvių. 1901 m. jau kiekvienam „Nauj.“ numeryje ir pusėje „Uk-o“ ir „V-o“ numerių randame žinias iš *Londono* ir *Škotijos* apie to krašto lietuvius, keletas lietuvių iš komiteto „Lietuvių Parakvijos Draugystės Šv. Petro Londone“ išleido savo kaštais knygele *Parapija ir Kunigas*.

Daugiausiai darbo atlikusi čia ant tautiškos lietuviškos dirvos — tai Škotijos lietuvių **Šviesos Draugystė**, įsikursi pabaigoj 1899 m., o pirmutinį kartą paminėta „Uk-e“ 1900 m. Nr. 9. „Uk-as“ 1901 m. Nr. 2 rašo, kad „Šviesos Draugystė“ jau „išsiplatinusi yra po visą Škotiją, kiekvienam kaime Škotijos tveriasi kuopos. „Šv. D-tė“ turi dabar 68 šanarius. Mokestis — 6 penai kas mėnesis, įsirašymas — šilingas.“

Pernai „Šv. D-tė“ ėmė 6 ekz. „Varpo“, 27 ekz. „Uk-o“ ir „Nauj.“, 8 — „Lietuvos“, 7 — „Vien. Liet.“ ir 3 — „Lietuvio“. ²⁾ Kasoje nuo 1900 m. liko 2. 10. 11 (= 2 svarai, 10 šilingų, 11 penų)³⁾; nuo 1. I. 01 iki 1. VII. 01 įėjo 28. 19. 3^{1/2}, o išėjo 18. 0. 1/2, taigi kasoje 1. VII. 01 liko 10. 19. 3. 5. X. 01 „Šv. D-tė“ nupirko platinimui už 4. 10. 0 lietuviškų knygų, ir „po visų išmokescių kasoje liko 9. 17 ster.“⁴⁾ Apart to da rinko pinigų ir ant kitų tautiškų reikalų: 1900 m. surinko kankintiniams 46 šil. 3 pen., 1901 m. — 10 šil.; ant išleidimo lietuviškų raštų prisiūsta į „V. U. R.“ 1901 m. 26 šil.; ant a. a. d-ro Kudirkos paminklo ir ant išleidimo jo raštų 1900 m. — 8 šil., 1901 m. — 16 šil.³⁾ Iš viso ant tautiškų reikalų Škotijos „Šv. D-tė“ aukavo laike 1900—1901 m. svarų 5/6/3, arba apie 53 rub. Daugiausiai turi „Šv. D-tė“ pelno iš savo balių, keliamų kartais ir su prakalbomis ant apšvietimo naudos.

Be minėtų čion draugysčių yra užsieniuose da ir daugiau draugysčių, kurios turi teipgi savo svarbumą lietuvių gyvenime, kaip antai: *Londono* „Kooperatyviška D-tė Lietuva“, „Vienybė“ ir „Šviesos D-tė“, *Škotijos* „Sandara“, *Paryžiaus* „Želmuo“, giedorių draugystės *Amerikoj* ir *Frusų Lietuvoj*, teatrinės kuopos, tulos parapijinės draugystės . . . Bet tos draugystės turi veikiau svarbumą vietiniuose lietuvių gyvenimo reikaluose, o ne reikaluose tautiško mus judėjimo. K—as.

¹⁾ „Žvaigždė“ 1901 m. Nr. 35, 36 ir 37.

²⁾ Žr. „Lietuva“ 1901 m. Nr. 49.

³⁾ „Uk-as“ 1900 m. Nr. 12, 1901 m. Nr. 3 ir 8; „V-as“ 1901 m. Nr. 7 ir 11.

⁴⁾ Svaras = 20 šilingų; šilingas = 12 penų = 1 markė = 46 kap.

◇○ Pasikalbėjimas. ○◇

Dvidešimt metų atgal keli prakilnūs vyrai išdrįso viešai prisipažinti esą lietuviais. Jie per mokslą į ponus iškilę netik prisipažino esą sunumis to nuskurusio krašto, apgyvento prasčiokų, chamų, kurmių, knisančių vien žemę ir vos suprantančių, juog jie žmonės, bet vienkart kibo prie išganingo darbo: pradėjo rupintis apie savo brolių pakėlimą, apie jų dvasių sužadimą.

Nedidelis buvo burelis anų pirmųjų apaštalu, užžibinusių kibirkštį mūsų tautiško kilimo. Ne vienam iš jų teko jau ir kapuose atsigulti . . . bet vis-gi ne visiems. Tai kur-gi kiti? . . . Vien Šliupo ir Basanavyčiaus vardai sužiba dar laiks nuo laiko it meteorai mūsų literatūros padangėse, bet kitų tai nė tarp žvaigždžių, nė tarp planetų ir su geriausiais žiuronais nesurasi . . . Dar mindamas žemės paprastus takus, gali kartais susitikti su kokiū nusipenėjusių filistru, kurs tau laike pietų arba kokios riebios vakarienės papasakos, kaip jis bestudentaudamas da-gi eiles į „Aušrą“ rašinėjęs.

— Bet — baigia pasakojimą, šluostydamas usus, apsvėlusius riebiais padažais — bet Diev-žin kodėl mūsų karta teip ir paliko visai bergėdžia.

Ir juokai ima ir graudu lieka tokį žmogų beklausant. Bet ką sakysi?! . . . Jug iš kalno žinai, kad kam jau širdyje užgeso jaunystės ir doros idealai, tam jau nebeatgyti tautai ant naudos. (? Red.)

Bet dar liudniau ir skurdžiau darosi, atsiminus, juog kiekvieni metai, diena beveik kiekviena gimdo pas mus tokius bergėdžius tipus. Žuvo mūsų tautos vadovai pirmos kartos, žus antros, o dabar žiurime savo akimis į merdinėias dvasias sveikuose kunuose ir trečios.

Scilla ir Charibda, tarp kurių sukruša daugumas mus idealistų, kurios į bedugnį nutraukia ir prakilnius troškimus ir budo tvirtumą ir tėvynės meilę . . . tai pas mus lietuvius (sunku ir ištarti) tai yra universiteto diplomai . . . Nemoku išaiškinti, kodėl teip atsitinka, bet tai yra faktas, kuriam Lietuvoje ant kiekvieno žingsnio darodymų netruksta.

Žvilgtėrėkime į savo rašliavą, į savo laikraščius. Kiek suskaitysime vardų, kurie nuo pradžios lyg šiai valandai tvirtai išstovėjo prie darbo? . . . Rasi geriau padarysime jų visai neskaite . . . Beveik kiekvienam numeryje susitinkame su naujomis spėkomis, matoma visai neįpratusiomis prie rašliaviško darbo. Ir vos pradeda, teip sakant, tvirčiau ant kojų pasistoti, vos sužadina viltis skaitytojų ir jau sudiev! Autoriaus nebeliko!

Kaip literaturoje, teip klojasi ir gyvenime. Geriausiai, gyviausiai tą dalyką ilustruoja susirinkimai, kuriuose yra apsvarstomi tėvynės reikalai. Užtenka jiems nors iš tolo prisiziūrėti. Štai žmonių burelis. Viduj susėdę keli vyrukai šneka karštai, ginčyjas, ne sykį ir ypatiskai (ką mes lietuviai ypač mėgstame) viens prie kito prikibdami, bet visi užsidegę, nepraleisdami viens kitam nė žodžio. Iš jų akių matytis, juog nėra čia žodžių, tartų ant vėjo, juog kiekvienas jaučia tą, ką sako, ir kad, reikalui priėjus, nė valandos nesvyruos

savo žodžius ir sunkiomis aukomis patvirtinti. Tarp tų, žinokite iš kalno, nebus baigusių universitetą. Jeigu atsiranda kartais vienas, tai apie jį visi žvirbliai ant tvorų čirškia.

Besiginčijančius yra apstojęs nedrąsių jaunikaičių burelis, neperžengusių dar slenkscio mokslo šventnamių. Tyli jie, vien spindančiomis akimis lydėdami vyresniųjų kiekvieną ištariamą. Tarp jų išmaišiusios moterėlės. Teip-gi nepakelia balso, dar neįpratusios viešai kalbėti, bet už tulą iš jų prataria į susirinkusius puikus tautiškas „kostiumas“, ne rubai, nes ne namų darbo, bet aksomo ir atlaso. Toks „kostiumas“ yra iš daug pusių itin brangus mūsų šių dienų lietuvaitems. Taria jis teip daug apie tėvynės meilę, senų papročių garbinimą, kad nesykį visai užvaduoja gražias lūpeles ir tusciją širdelę. O priekištis! . . . (ar tik už jo išradimą mokėsime atsidėkavoti savo prosenelėms?) pakeltas baltų rankelių, nežymiai uždengia lūpeles, prasižijusias žiovanti nuo klausymo joms nuobodžių (ne! *pardon!*) . . . kaip doroms tėvynainėms labai pritraukiančių šnekų apie vargstančios tėvynės reikalus.

To susirinkimo paskutinėje eilėje stovi į burelius išsiblaškę įvairūs gaivalai. Rasi čia ir tokius, kurie neturėdami ko geresnio veikti, atėjo pasiklausyti apie ką „litvomanai“ šneka. Rasi čia ir savo mokslo vyrus. Kito akys žiuri į visus teip svetimai, juog susitikus su jomis ilgą laiką negalima nusikratyti nuo abejonės: ar gerai darome prie jo teip atvirai šnekėdami? . . . Eilėse tų visų rasi kur įsispaudusius ir vakarykščius draugus nuo universiteto suolo. Vakar matei juos dar besikarščiuojant, draugus bekurstant, šiandien — rimti, šalti vyrai žiuri iš augšto į visus „svajojančius“. Užteko kelių mėnesių daktaravimo, advokatavimo, arba valdžios tarnystos (ypač tos!), idant išdrįstų toks ponas visai rimtai tarti į draugus: „bestudentaudamas ir aš svajodavau,“ arba: „bestudentaudamas ir aš tokiais klausimais užsiimdavau ir tokias knygas skaitydavau“ . . . Bet tokie tai dar geresnės dvasios! Vis-gi atėjo nors iš tolo pasiklausyti . . . o kiti?! Samarų, Permų, Astrachanių miglos, o rasi ir purvai, slepia anuos legionus nuo mūsų . . . Retkarčiais kaip ir koks atgarsis iš jų gyvenimo pasiekia mus. Turėkime narsumą ir anam prisiklausyti! . . . vis-gi taria jis mums apie brolius . . . gimusius po tuo pačiu daugumi, išauklėtus ta pačia duona . . . Štai ištrauka iš laiško vienos ypatos netyčia likimu į šiaurę išdangintos:

„Antrą dieną mano ponia tiesiog atvedė daktarienę pas mane, negalėjau nuo jos pažinties išsisukti, bet dėku Dievui, ji manęs nepažino; priminė vien, kad kita sykį mačiusi ypatą tos pačios pavardės Lietuvoje, bet nedasiprotėjo, kad tai aš buvau. Ji kalbėjo su manimi lietuviškai, bet jos vyras nors supranta viską ir sako tikras lietuvis esąs, kalbėjo lenkiškai. Gyvena juodu kaimoje . . .

Vienutinė jų draugystė psalomščikas, dijakonas ir rečiau popas, nes tas paskutinis dar pasipuikauja prieš juodų; dar kaip pridėti visus raštininkus ir pelcerus tai bus jau jų visas ratelis, kuriame reikia per ištus metus suktis. Nesibroliauti su jais negalima, nes neturėsi darbo ir dar stengsis jie kenkti atėjusiai ant kiekvieno žingsnio. Tankiausia viešnia, sako, yra prie jų psalomščikienė. Kiekvieną kartą visas kertes išžiuri, matytis nelabai stebėtusi, pamačiusi juos žmogaus mėšą valgant. Prie popo ant pokilių labai reikia sergėtis, idant neduotų jis kam per ausį. Jis tankiai pokilius kelia ir ant kiekvienos turi neatbutinai susimūsti su kuo. Žinoma, visi pasigeria, svečius tik arielka myli; valgis, tai vien užkanda prie arielkos. Kaip daktarienė man apie tą apsakinėjo, mačiau, daktarui netiko; juto jis, kad netversys nepranešus Lietuvon tą, ką nuo jos užgirdau. Gaila man jų, kart ir juokai;

mėgo Lietuvoje pasididžiuoti, dabar-gi turi progą nors per įstisus metus su užriesta nosimi vaikščioti . . .

Žmonėms tankiai gyvenimas daro *spitoklius!* . . . Doktoras, matytis, čia prapo: užaugino plaukus kaip popas, rusiškus marškinius užsidėjo, kelnės plačios kaip sijonas . . . tokiam pasirodžius Lietuvoje visi kaimų vaikai paskui bėgtų. Mokslą savo jau užmiršta, nės — sako — knygų jokių neskaitas, sunku esą gauti. Vaistus užrašydamas dažnai klysta . . . turbūt mokslą Siberijos vėjai išpučia. Musų krašte, sako musų daktarai, nėra su kuo mintimis pasidalinti, niekas nesupranta jų, draugystės nėra, darbo daug. Skubinkitės į Rosiją! Ten psalomščikai jus supras, arielka nuramjės, algą ir dyki imsite! . . .

Pasiklauskime dabar rimtai, sąžiniškai patys savęs, kur jieškoti priežasties tokios demoralizacijos, suėmusios tarytum į glėbį musų inteligenciją?

Jau parašiusi šią klausimą, susitikau visai netikėtai su atsakymu ant jo. Anglų filozofas Huxley, pasergėjęs tą pačią ligą tarp inteligencijos visos Europos, štai kaip aiškina.

— Jie*) — Huxley'o žodžiai — juo labiau didžiuojasi gyvenimo ryte, juo kvalesni po pietų. Visas spėkas ir jausmų karštumus, kurie jiems būtų buvę reikalingi kovoje už buvį ir praktiškam gyvenime, jau per angsti išėikvojo, skaitydami knygas, per daug vargindami protą, teip sakant, prisirydami mokslu. Jie, demoralizuoti vaikiškais, be jokios vertės pasisekimais, pradeda tikrą darbą, tikrą gyvenimą.

Kitur vėl tas pats Huxley dar aiškina, juog nuolatinis varginimas, kurį turi iškentėti laike egzamenų kiekvienas studentas, visai juos gadina. Mokosi jie ne dėlto, kad žinoti, bet kad egzaminus išduoti. Praleidęs geriansius jaunistės metus prie tokio visos spėkas žemyn traukiančio darbo, žmogus gerai ar blogai išlaikęs egzaminus, vis tiek palieka it luošas protiškai. Tokį žmogų jau nebetrunkia prie savęs teisybė dėl teisybės. Palieka jame vien dvi pajiegos, jį valdančios, ir abi žemos: tai egoizmas ir tuštybė.**)

Baisus nusmerkimas! . . . Gaila vien, juog per mažai lygšiol žinomas. Rasi priverstų ne vieną jauną švieson smelkiančiąsi dvasią prabusti dar laike, neduoti negyvoms mokslo raidėms užstelti savyje žmoniškus jausmus.

Jeigu kitas laimingesnes tautas slėgia ir baugina jų inteligencijos toks vienpusiškas ir siauras išsilavinimas, tai ką sakyti apie Lietuvą?

Kitur, kokia ir nebutų inteligencija, vis-gi yra pagrėbta srovių bendro tautiško gyvenimo, vis-gi nors šiek-tiek turi pritaikyti savo ypatingus reikalus prie tos vagos, kuria veda tautą prakilnesnės dvasios.

Musų tautos gyvenimo bangos dar per silpnos, kad įstengtų pasiekti tuos, kurie nuo jos atsitolino ne vien tukstančiais viorstų bet ir širdies atšalimu. Kitur toki ponai, atlikdami vien valdžios mokesčius, jau prisideda prie savo tautos pakėlimo, nės dalys ir jų pinigų eina ant užlaikymo savo krašto mokyklų, šėpimo pirklystės, pramonystės ir tt.

Jug pas mus apie tai nė kalbos negali buti. Vienintėlis budas pasilikti mums žmonėms, kaip reikia, tai iš jaunesniųjų dienų stengties

*) Intelligentai;

**) Huxley. „Les sciences naturelles et l'éducation.“

paprasti neatskirti savo ypatingų reikalų nuo reikalų savo šeimos, t. y. tėvų, brolių — sodiečių. Neniekinti nė vienam atsitikime jų jausmų, visomis spėkomis stengtis apšvietimu praplatinti jų pažinimą. Ryšiai toki, užmegsti su namiškiais, nematomai skleisis ir ant visos tėvynės ir neduos išdilti tiems jausmams, kurie iš atskiro žmogaus padaro tautos sąnarį.

Visur jaunuomenė yra priversta kariumenėje atitarnauti . . . ir mus verčia prie to, bet tai metai praleisti ant tuščio, be jokios naudos tėvynei . . . Ar neatsirastų pas mus žmonės, kurie be jokio vertimo, ne varomi botago, pašvęstų tuoj po pabaigimo mokslo per kelis metus visą savo pelną vien pakėlimui savo šeimos ir tautos, sau pasilikdami komžiausią dalelę, neatbutinai reikalingą pragyvenimui? . . . Toks prisivertimas, toks pasišventimas, toks nuveikimas savo egoizmo ir tuštybės . . . ar nepakeltų nuo karto kiekvieno žmogaus budo? . . . O jį stengtis prie idealo, tai kiekvieno žmogaus priedermė.

Prie idealo.

Naujas idealas.

— Na, Povyly, gali mane pasveikint, kaip draugą ir kolegą! Atestatą iš gimnazijos gavau ne blogą; tu, regis, dėl sumišimų universitetuose dar ant metų pasiliksi pirmam kurse, — tai, mat, sėdėsime ant vieno suolo ir mokslus baigsime drauge.

— Gerai! . . . tai bent-gi prisišnekėsime!

— Ir prisipešime! . . .

— Na taip; bet ir tu mane . . . taip-pat pasveikink!

— Dėl ko-gi?

— Aš susižiedavęs . . .

— Oho! . . . sveikinu, sveikinu (bučiuoja apsikabinusi aplink kaklą)! Bet . . . (nusiminusi) peštis nebegalėsime: Onytė visą kuodą tau išpeš, tai man nieko nebeliks.

— Kas man ta Onytė?

— Tai-gi ta tavoji . . . kur taip peštis mokėjo. — Atmeni, kai pernai Nemunu plaukiant, norėjo tavo kepurę paskandint; tu vis nedavei, o ji kuo tik čiuprės su kepure tau nenutraukė.

— Tai! . . . aš visiškai neišiplėtojęs, visiškai vaikas tebebuvo, kai ją myl . . . kai ji man patiko . . . Jų tik gimnazistėlio idealas gali but mergaitė-ožka, linksmutė, kvailutė ir iš visų dalykų turinti po penkis, su dovanomis iš kliasos klason pereinanti . . . Myl . . . patiko man, bet . . . seniau . . . Žmogus gyvendamas vis plėtojasi, jo idealai mainos . . . ir stengiasi jį įgyti tam tikrus draugus. — Pažinau dabar moterišką dorą, rimtą, darbščią, išiplėtojusią. Tokia tik gali man suprasti, padėt mums darbuotis . . . gyvastį už tėvynę aukautų, vienoj eilij su mumis stotų kovoj su priešais. Ir tokia tai motriška, Julytė, švies kelią mano darbavimos! . . .

Laimingieji.

Povylyas. Aš myliu tave . . . myliu ant amžių . . . myliu, nes niekur taip grynos, taip šventos moters neregėjau! . . .

Kiekvienas tavo žodis skamba artymo meile... Kiekvienas tavo žvilgterėjimas išnaikinti nori visas pasaulės neteisybes!!... Tu žadi dirbti, žadi kelti musų nelaimingąją tautą... nesirupindama savim, nesvajodama apie savo laimę...

Angėle! neatstumk manęs. Pasakyk, ar busi mano drauge — moterim? Dirbsim abu, kiek tik turėdami spėkų... nežiūrėsime ant savęs... kaip skruzdėlės trusime, padėsime nelaimingiems!... Ar sutinki?!...

Julytė. Tavo idealai — tai mano, o puikią tavo dvasią ir tavo širdį aš teip-gi pamylėjau. Dirbkim draug, — sutinku. Pasišvėskime kitų laimei!... Angėlu manęs ne vadink; tobulų žmonių nėra; o aš dar jauna, nepadariau dar nieko; tik svajoju!...

Pirmutiniai žingsniai.

Julytė. O!... kaip aš laiminga!... kaip laiminga... neišpasakytai! Ar aš sapnavau kuomet, kad jis, Povylas, ... Povylukas, pamylėtų mane... pamylėtų teip giliai, ne iš paviršio, bet visas dorybes: mano darbą, mano artymo meilę, mano pasišventimą.

Bet... cit!... Jug tai egoizmas — ant svajonių laiką leist. Reikia užsiimt, nors kartą pradėt rimtai dirbt.

O, rodosi, jau vaikai atėjo mokytus:... eisiu... o pabaigusi pamoką, mėgisiu rašyt...

— Na, sveiki-gyvi, vaikeliai! ar jau visi susirinkot?

— Visi, panele.

— Na, tai gerai: eikit prie stalo... Joniuk, sėskis tenai iš galo, turėsi rašyt... Jurgiuk, te elementorių... Tu, Onyt, čia sėsk, o tu čia... Maryt, pasitrauk, duok jam vietos! Juzuk, ar išrašei tą puslapį, kur vakar buvau uždavusi?

— Nevisiškai pabaigiau.

— Tai sėsk ir rašyk: *a, b, ab*...; paskum toliau parodysiu. — Jievt, eikš pas mane arčiau: paskaitysi balsiai ir pasakysi pasakėle: „Kam męs mokinamės skaityt?“

Sunki našta.

— Julia, Julcia!

— Klausau, tėveliuk.

— Ponas Račkauskas mus kviečia, važiuokim! Pas juos rytoj didelis balius.

— Prašom, tėvel, su sesyte važiuot: aš šendien nelabai sveika esu.

— Matai, vėl nesveika!... Tai tau per įstisias dienas su tais bochurais... hm... m... Nekartą sakiau: jie kaip ganė kiaules, teip ir ganyš, o tu visiškai nusibaigsi. Žiurėk, kaip išrodai išblyškusi, išgeltusi, po akim juodymai... Jug dar sena neesi, hm... o kad kas pamatytų, tai tartų, kad męs tave ant duonos su vandeniu laikom.

— Kiekvienas, tėvel, gali sakt ir manyt, ką nori, — tai niekam neužgįsi: o be to darbo, kur pradėjau, aš nebegalėčiau gyvent...

— Hm... hm!... gyvent! kad tai tu suprastumei nors kartą, kas tai yra gyvent, tai ne knopsotum per dienas ir naktis už knygpalaikių ir popiergalių, nesigadintum sau sveikatos dėl piemenų... ir su tais „bloznais“ teip nesusidėtum... hm... hm!... Dabar ir gerą musų vardą prieš žmones sutepsi ir vistiek sena merga liksi!...

— Nemanyk, tėvel, kad tikslas, kuriam aš darbuojuos — vyras gauti. Aš už priedermę sau laikau mažesniems broliams padėti . . . o su . . .

— Tylėk, tylėk: moki kalbėt! Išmokai nuo tų prašaių-studentų. Iš ginčių soti nebusi . . . hm . . . Merga esi: nedyvai, kad nesupranti, kiek rupescio tėvams su tuo tavoru! Neišeisi, tai ir tau ir tėvams nešlovė. — O kas tokią ims? . . . Kad nors apie sveikatą . . . snukį savo pasirupintum . . . Užaugo abi, kaip karvės, o kad nors kas būtų pasikláusęs! Kad nors tėvo klausytų, nors pas kaimynus ant vakarų nuvažiuotų! . . .

— Tai tėvelis tikisi, ant turgaus mus vežiodamas, greičiau parduosiąs.

— Tik jums gero norėdamas sakau! . . . Neklausai, — žinokis! Ne man juog ant senatvės po balius trunkytis! — Dabar visoj apylinkėj kalba, kad su Povylu susižiedavusi, nosį augštyn riečianti, nieko nė pažint daugiau nebenorinti . . . Kalbų nesuturėsi . . . o jis tavęs neims . . . Hm . . . m . . . Ar jis aklas? . . . ar nér pasaulėj skaitesnių! . . .

Ibėga sesuo verkšlendama ir kabinasi Julytei aplink kaklą:

— Ar ištiesų nevažiuoji? Vis tu man teip įtaisai: nė pasi-links mint žmoniškai negaliu, — turiu, kaip kokia vienuolė, namie sėdėt dėl tavęs . . .

— Vaziuok, sesiul; žinai, kad aš nešoku.

— Aha, tu nešoki . . . tai aš šoku! Labai buk tai kitų laime rupinies, o seseriai kelių valandų gaili . . . Visi sako, kad neišpuola jaunėsnėjai visur važinėti, kai vyresnėji namie sėdi . . . Tę tiek svečių busià . . . muzikà iš miesto atsigabenę . . .

— Sesy! kad teip nori, nors nesveika ešu, važiuočiau dėl tavęs, bet tu pati žinai, kad neturiu jokio rubo, su kuriuo galėčiau tokiam susirinkime pasirodyt.

— Ar ponia Zibartienė dar tau neužmokėjo už davimą jos dukterims lekcijų?

— Užmokėte užmokėjo, bet, žinai, kai suėmė tą knygnešį-žmogelį ir kai patyriau, kad žada jį paleisti už 50 rublių, tai aš jo pačiai ir atidaviau.

— Ot kas dedasi! . . . Hm . . . hm! . . . Lopytom alkunėm vaikščioja, o pinigų mėto! . . .

— Tėvel, paskolyk iš savo pinigų Julytei, maž ir lyg rytdienai siuvėja pasius.

— Kad sava valia eina, tesizina! . . . teismoksta pati skatiką brangint! . . . Neduosiu.

— Tai aš vėl atliksiu . . . o maž vienai važiuot . . . su tėvu? Julia! ar važiuoji pagaliaus?

— Ne.

— Ai Dieve mano! už kokią nuodėmę tokią seserį man davei! (rauda).

— Žiurėsiu, žiurėsiu, ką laimėsi! . . . o aš sakau, ir paminėsi mano žodį: špygą tau tavo sėbrai parodys, ir gana! . . . Hm . . . hm! (sutrenkęs durimis išeina).

(Pabaiga bus.)

Korespondencijos.

Kalvarijos pav., Suv. gub. [Lenkystės apaštalai.] Rumbonių dvare gyvena garsus lenkiškas „akatistas“ Volff-Višnievskis, kuris, tiesiog, gali sakyti, serga „*delirium polonicum*“. Seinų vyskupui Baranauckui lankant savo dieceziją 1899 m. Rumbonių klebonijoje perstatė jis vyskupui visus jaunus kunigus Seinų vyskupystės kaipo litvomanus, einančius prieš maskolių valdžią ir prieš lenkus. Vyskupas Baranauckas, matyt, jam įtikėjo ir pradėjo neapkęsti jaunų kunigų.

Prisikabinti prie jų nesunku buvo. Užkvietus vyskupui Baranauckui kunigus į dvarą pas Volff-Višnievskį, kunigai vienbalsiai atsiskakė eiti į Volff-Višnievskio namus ir išvažinėjo į kitas parapijas; tik apie keli, kaip antai kun. Laukaitis, vyskupo kapelionas ir kun. Dubovskis, garsus Veiverių prefektas, teikėsi atlankyti Volff-Višnievskio pakajus. Už nepaklausymą vyskupas kunigus labai nubaudė ir tokiu būdu pakilo augštai akise Volff-Višnievskio ir kitų lenkiškųjų „akatistų“. Nekuriuos kunigus vyskupas net suspendavo ir liepė keliauti sau namon.

Dabar Volff-Višnievskis renka parašus nuo kitų lenkų, risasi net su maskolių policija ir rengiasi užduoti visiems litvomanams mirtinį smugį! Gerai sako lietuviškas priežodis: „kad kiaušė turėtų ragus, tai visą svetą išbadytų“; teip lygiai padarytų ir Volff-Višnievskis: jeigu jis turėtų galę, tai lietuvius visoj Lietuvoj jau seniai būtų išžudęs. Ale dabar lietuviai, nežiurint nė ant trijų eilių parubežinės sargybos, nė ant žandarų, nė ant Volff-Višnievskio ir jo draugų skaito ir skaitys lietuviškus laikraščius ir knygas. *Sliekas.*

Panevėžio pav. Pašvitinio ir Linkuvos parapijos.

Dėl atsišaukimų. 26. rugp. atvažiavo į Linkuvą Panevėžio žandarų rotmistras — Vasiljev, su prokuroru ir, pasišaukę pas save nemaža žmonių, tardė juos sulyg atsišaukimų „*Kas turi ausis, tekliaus*.“ Tų atsišaukimų, kaip pranešta Nr. 9 „Varpo“, plačiai pasirodė Pašvitinio ir iš dalies Linkuvos parapijoje iš šv. Jono nakties.

Pasišaukę buvo iš Skarulių sodžiaus dešimtininką Edv. Norvaišą, Ig. Bičkuną, Kaz. Navicką, — 12 metų vaiką ir Zigmantaučienę; iš „Skarulių — bobėlių“ — Avizienius (tėvus ir sunų) ir Podolskį; iš Gataučių sodžiaus — dešimtininką Jurgį Spudą, Vilką ir da kitus.

Norvaiša, Bičkunas ir Vilkas buvo liudytojais, kaip uriadninkai žemėn plėšė atsišaukimus, o visi kiti viens per antrą papuolė prie tardymo. Pamačius ką nors nepaprasto musų nesušutusiems žmonėms liežuvius niežti ir skubinasi jie visiems apsisakyti. Avizienė pradėjo visiems, ką sutikdama, sakyti, kad ji šv. Jono ryte mačiusi, kaip kažikokiu du žmogų važiaavę pamiškėje (ji gyvena pamiškėje), sustoję, prilipdę „kažikokių popierių“ ir nuvažiaavę. Toksai Podolskis teip-gi visiems ėmė apsisakinėti, kaip matęs šv. Jono rytą ant kaimyno klojimo stogo kažikokią ponaitį žiurint į plianus ir įjėskant patogesnės vietos atsišaukimams lipdyti. Išgirdus tokias kalbas, pakako musų „gudrioms valdininkų galvoms“ susaukti apie 15 žmonių, visą dieną sunkti iš jų galvų žinias, kad išsunkti sau ką reikalinga.

O reikalinga buvo išgauti nuo ko nors, ar nebuvo tas ponaitis, kur ant stogo stovėjo arba tiedu žmogu, kur pamiskėje važiavo, Pudziumų Jon. Míšeika ir Gataučių Ig. Jaras.

Ką nedarė „gudrios valdininkų galvos“ klausinėdamos Podolskio, ar nepažino jis matyto ponaičio, nieko negavo. Podolskis sakėsi: „kad būtų buvęs Gataučių Jaras, jį bučiau pažinęs, nes šėip jau pažįstu jį. Jeigu ten buvo Pudziumų Míšeika — ot šito aš nepažįstu — tai galėjo jis „tokią štuką“ parodyti.“

Per ištasas tris valandas klausinėjo Avizienės, ar ji „istikrųj“ nepažinusi, kas tiedu žmogu buvo. Avizienė kalbėjo visaip: pažinus, nepažinus ir, ant galo ji pati nežinanti, ar pažinus ar ne. Avizienė — sena, ligusta ir silpna moterė. Lyg žinodama, kad ją ilgai tardys ir kankis visaip, ji atsivežė su savimi „laimingo mirimo“ (grabnyčios) žvakę. Tris kartus po valdininkų akių ji šaukė jau: „O Jezus, Marija!“ ir mėgino mirti, bet nenumirė, o „gudrios valdininkų galvos“, žinoma, iš to naudojosi (pasišaukė vietinį aptiekorių — žydą) visokiu vaistu atgaivindami ją ir klausinėdami, ar-gi ir prieš mirsiant ji nenorinti teisybės pasisakyti. Negavo tos teisybės: Avizienė, matoma, lyg per karštines, kliedijo.

Kas tas ponaitis ir tiedu žmogu buvo ir valdininkų galvos neišgalvojo.

Ilgai tardė — nuo pat mielo ryto lyg dvylikos nakties, net musų žmonėms belaukiant atsibodo. Iš nekantrybės ėmė viens kitam prisikaisiot — karčią teisybę sakyti: „šia tau mums viens kitą prisiduoti ir nemokėti už dantų liežuvio turėti! zauksok dabar šunies vietoj per visą dieną nė valges, nė gėres. Kad juos velniai tuos „šunlupius“ . . .

Tikrai, kad tų, kurie norėjo žandarams pasigirti tą, aną mačius, kitą kartą nė su pyragu nebeprispašysi, kad pasisakytų. —a.

Linkuva, Kauno gub. [Prieš „valdžią“.] Nuo pat mielo pavasario lygiai du sykiu ant sanvaitės vis lanko Linkuvos žandaras Žeimio gyventojus ir Steigvilių sodžiaus; kitus sodžius aplanko rečiau. Lanko todėl, kad sušnipinėti sau reikalingas žinias.

Mat Žeimyje ir Steigviliuose todėl tankiau ateina, kad ten gyvena žandarų prižiurimi žmonės: reikia-gi valdžiai rupintis jais, kad neatstiktų su jais kas blogo ir surinkti žinias, ką jie daro.

Be mažo ko visi steigviličiai teip-pat, kaip ir kiti musų sodiečiai, mielai priima pas save apsilankusį žandarą. O paklausk tamista jų: „Ar tamstoms giminė žandaras, kad teip labai gražiai užimate jį“ — bemaž visada atsakys: „Ot, žmogus, ką-gi daugiau darysi, kad jis ateina pas tave ir gražiu šneka? Jug nevarysi jo laukan?“ ir da visada priduria: „Jis iš savęs neeis, jis „valdžios“ lieptas.“ — O ar negalite tamstos padaryti su juo teip, kaip padarė Poželų Jons? — Išvaryti? Žinoma! Kad ir, kaip brolis, kalbėtų. Ant keturių akių už kalnieriaus išvesti pro duris, o prie žmonių gražuo išprašyti. Padarius teip, niekada jis daugiau tamstų nebelankys.

— Oo! už išvarimą gali papulti, sako; o kad ne — žandaras paims tave ir areštuos arba kratys tave — ir ką tu tada?

— O Jono Poželos ar areštavo ar kratė ką nors?!

Žinoma, teip tešneka žmonės, kurie nieko nesusipranta ir savo šešėlio išsigąsta. Tokiems pakanka išgirsti „valdžios lieptas, siųstas“, ir jau dreba jų kinkos.

Kaip kurie steigviličių vyrų, kurie buk „prasitrynę“ — o tokiais čia yra Ant. Požela ir šaltysius Valiulis — didžiuojasi žandarų buvimu pas juos. Ir kaip-gi ne? jug tai nemaža garbės pasipažinti su tokiu augštu žmogum!

Grižtant 20 spalį iš Žeimio į namus, kur susirinko jau vyrai aprinkti naują šaltysių, Valiulis pasitinka žandarą bevažiuojant. „Pone, kur važiuoji?“ — klausia jo: „ar neuvažiuotum kiek pasižmonėti pas mane? Buk gers, pone: padaryk man „tą loską“.“

Suprantoma, žandaras neprašomas lenda visur, o čia da prašo. Kaip-gi nevažiuoti ir nedaryti „loskos“?

Antanui Poželai žandaras daugiau „loskos“ padaro: pas jį kas miela sąvaitė užvažiuoja. Ar ne pavydu Valiuliui? — Turbut A. Požela geriau pamylti žandarą, todėl ir garbės tenka daugiau. Be to, pas Ant. Poželą žandaras randa ir prieglaudą.

Išvartytas 19 rugpjūčio iš Jono Poželos kiemo, žandaras nuėjo pas Antaną Poželą ir apsiskundė, kad su juo „teip negražiai“ apsėjo. Tas jį paguodė; o paskui išmėtinėjo J. Poželos kiemui: „Kam, girdi, reikėjo teip negražiai su juo apseiti? Jis, žmogus, labai geros širdies; kuo jis kaltas, kad jam reikia pildyti savo tarnystę. Jug ir nežinai, gal ir kuomet jo pagelba mums labai reikalinga gali but.“

Be reikalo Ant. Požela nesusideda išvien su žandaru! jug palengvintų jam tarnystę.

Suprantomas daiktas, kad tokių žmonių garbė — tai garbė iš baimės, nes tokiems „prasitrynėliams“ jug gėda prisipažinti esą „nesusutusiai“.

Patėmytina ir tokia nuomonė, bet jau diržiečių vyrų.

— Na, jau kelius kartus apsilankė pas mane Linkuvos žandaras — girėsi ne vienam Čep-Kasulis.

— O ką-gi jis darė pas tave?

— Ką jis darys Gražiai pasišnekėjo sau: paklausinėjo apie gaspadorystę, apie šį, apie tą; paklausė teip-gi, ar esąs namie Čepas Motiejus, ką jis dirbęs, ar atvažiuoja kas pas jį Bet toks nepuikus žmogus; aš da tokio nebuvau matęs: ir į vieną ir į kitą gritelę įėjo, su boboms pasišnekėjo, pasijuokė ir išėjo sau. Toki žmogų verta ir pamylėti: brangus žmogus.

Kaip matome „avinėlis Dievo“ atitiko „avinėlį Dievo“, bet kitoki — „avinėlio Dievo kailyje“ vilką.

Nemaža širdies džiaugsmo ir garbės turėti pažintį su tokiu, juo kad geras.

O ką-gi? Jug žinai: jis „valdžia“!

Vardan garbės ir baimės Dulkiškių Kaz. Polujanskis pasielgė su žandaru va kaip. Klausinėjant žandarui apie gaspadorystės reikalus, Polujanskis patarė: „jei tamsta nori geriau pažinti mano gaspadorystę, išeišk į kluoną, į lauką, — aš tamstai aprodysiu.“ — Busią jam to nereikia. — „Ko-gi tamstai reikia?“ — „Kada buvo čia Vlad. Požela?“ — „Ahaa . . . šito-gi neatmenu.“ — „Na, maždaug, ar pradžioje, ar pabaigoje šito mėnesio*?“ — „Tai koks dabar mėnuo?“ — klausia Polujanskis. „O-gi rugpiūtis!“ — „Gal — nežinojau“ . . .

*) Tai buvo rugpjūčio mėnesys p. m.

„Studentų pas tamstas ar yra?“ — vėl klausia žandaras. „Ką bus nebuvę, yra.“ — „Kokie-gi?“ — „Piemuo, pusbarnis . . . visi jie da kliasas tebeina.“ — „Eee . . . man tokių nereikia.“ — „Kitoniskų pas mus ir nėra“ — paaiškina Polujanskis. „Nagi, svečiai pas tamstą ar atvažiuoja kokie?“ — toliau klausinėjo žandaras. „Atvažiuoja, kaip kada: kada ubagas, kada žydas.“ — „Ne, tokių man nereikia!“ — pertraukia Polujanskį žandaras. — „Tai ko-gi, pagaliaus, tamstai reikia?“ — Bet žandaras daugiau nebesisakė ir muko, kepurę pagriebęs, laukan. Mulkiams reikėtų sekti Polujanskio paveikslą. *Stukai.*

Šiauliai. 4. spalnio p. m. kunigas kanauninkas sakė lenkišką ir lietuvišką pamokslą. Lenkiškai sakydamas, buvo labai supykęs ant tų, ką skaito „Darbininkų Balsą“; labiausiai-gi keikė tuos, kurie mėčioja tas knygeles kitiems po tako; liepė, kaip kas rastų „Darbininkų Balsą“ suplėšyti į šmotelius.

Kodėl tai kanauninkas lenkiškai sakydamas įkalbinėjo klausytojams neskaityti lietuviškų knygų? Tur but jau ir tarp sulenkėjusių avelių atsirado „Darbininko Balsą“ skaitytojų.

Girdėjome, kad ir per Rožancavą buvo keikiamos lietuviškos knygos per pamokslą. Tur but jų nemažai pasklido, kad teip kuni-gams parupo. *Saulietis.*

Vilnius. 17oj d. lapkričio p. m. be leidimo valdžios čion atsi-buvo mažas lietuviškas spektaklis. Buvo perstatytos dvi komedijos: Blizinskio „Žentas iškilmėj“ ir „Vienas iš mūsų tur apsivesti,“ abidvi iš lenkiškos kalbos išguldytos. Šis naminis spektaklis, prie kurio prisi-dėjo da keletas lietuviškų deklamacijų, padarė gerą įspūdį ant susi-rinkusiųjų. Tai buvo pirmas platesnis lietuviškas spektaklis mūsų mieste. Butų geistina, idant tokie perstatymai atsibutų kuodažniausiai ne tik mūsų miestuose, bet ir ant kaimų.

— Prie bažnyčios šv. Mikalojaus, kame lietuviai susirenka, liko paskirtas kun. Kukta ir 19 d. lapkričio p. m. tapo valdžios už-tvirtintas. Todėl lietuviai, gavę savo kunigą, galės dabar supama-tuoti ir savo parapiją. *-tis.*

Peterburgas. *Peterburgo Lietuvių Labdaringa Draugystė.* 24 d. lapkričio kėlė „Lietuvišką Vakara.“ Nuėjau ir aš. Įeinu stu-dentas parduoda bilietus; klaus manęs (nežinia dėlko) lenkiškai: „*panu jaki biliet?*“ Atsakiau lietuviškai, nusipirkau ir einu toliau. Netolies prie stalo parduoda programą keleta puikiai pasirėdžiusių mergaičių ir du studentu ir teip-gi kalba tarp savęs lenkiškai. Lenkiškai ne-mokėdamas prašnekau vėl lietuviškai. Einu toliau, prie durų per-žiuri bilietus ir tik čia (ir tai mano pažįstamas — žino, kad aš lenkiškai nekalbėsiu) užkalbina mane lietuviškai. Dėkui Dievui, pasakiau aš, tamista vienas neužmiršai, kad esi ant „Lietu-viško Vakaro“.

Įeinu į salioną, žmonių jau pusėtinai, bet koncertas dar ne-prasidėjo. Klausau: kalba daugiausia lenkiškai, kur ne kur gudiškai ir dar rečiau lietuviškai. Einu toliau, sutinku keletą lietuvių-studentų kalbančių lietuviškai, bet štai atbėga viens lietuvis-studentas ir šaukia: „*Panowie, panowie proszę na chwilkę*“ . . . pažiūrėjau į jį, širdis man susopo, bet vis-gi priėjau prie to garsaus lietuvių, kalbančio su

lietuviams ant „Lietuviško Vakarų“ lenkiškai, ir sakau: „labas vakars tamstele!“ Jis paduoda man ranką ir sumišęs sako: *dobr . . . sveiks . . .* Daugiau nekalbėjom . . .

Žiuriu, atėjo du lietuviai-kunigai, ir man užsinorėjo patirti, kaip jie tarp savęs kalbės; mislijau sau: jau jie kitaip nekalbės, kaip tik lietuviškai, bet kur tau: Abu du kunigėliai kalbėjo lenkiškai! Jau norėjau išeiti, teip man pasirodė nemalonu ant to „Lietuviško Vakarų“, bet išgirdęs, tuo prasidėsint koncertui, nuėjau į salioną susijieškojau savo vietą, atsisėdau ir klausau.

Išeina ant estrados vyras ir dainuoja gudiškai „Не плачь дитя“, ariją iš operos „Демонъ“ Rubiņšteino. Išeina antras ir vėlei dainuoja gudiškai „Я васъ люблю“ iš operos „Halka“ Moniuškos. Paskui išeina pana — teip-pat gudiškai. Kita pana uždainavo lenkiškai ir ant „bis“ uždainavo trumpą lietuvišką dainelę, už ką jai ir plojo delnais, kad net visas salionas drebėjo, — patiko ta lietuviška trumpa dainelė lietuviams, patiko ir lenkams ir gudams ir da-gi lietuviams, užmiršusiems, kad jie ant lietuviško vakaro — patiko visiems. Netoli nuo manęs sedėjo du gudai ir teip tarp savęs gudiškai kalbėjo: „Matai tamsta, mes vis norėjom išgirsti lietuviškai dainuojant, dabar ir išgirdom, bet labai trumpai . . . plosim gal atkartos.“ Tai teip kalbėjo gudai . . . Da pasiklausėm keletos muzikališkų numerių, iš kurių puikiausiai patiko man p. Jadvigos Zaleskos žaidimas ant fortepjono. Paskui išėjo ant estrados studentas ir pasakė lenkiškai: „*przerwa 15 minut!*“ Aš neištrivuoju ir išėjau iš saliono. Už durų sutinku keletą lenkų-studentų, kalbančių apie tą „Lietuvišką Vakara“. Klausau, ką tie studentai-lenkai kalbės. Kalbėjo apie tai, kad lietuviai ne lietuviškai vakarą parėdė, kalbėjo ir apie tai, kad jau syki lietuviai padarė gudišką koncertą, tai esą reikėtų, kad nors redytojai to vakaro prisilaikytų lietuviškos kalbos. Ir teisybę sakė. Ar-gi negalėjo tas ponas studentas pasakyti publikai lietuviškai, kad bus pertraukimas 15 minučių ir ant galo atkartoti visoj pasaulėj priimtoj prancuziškaj kalboj.

Vaikščioju sau ir nėjau daugiau klausyti koncerto, kol nepradėjo dainuoti lietuviškas choras. Choras didelis, bus apie 45 upatos, chorą vedė p. Sasnauskis, uždainavo keletą dainelių iš katrų žmonėms daugiausiai patiko „Kur Nemunas banguoja“ . . . Negerai padarė vakaro vyriausybė pastačius chorą ant pat galo; koncertas nusitęsė nesvietiškai ilgai, iki 2 val. nakties, ir daugumai žmonių nusibodo klausyti. Kaip išėjo dainuoti choras, tai žmonės pradėjo eiti iš saliono, per ką ir blogai buvo girdėt. Bet lietuviai susėję į burelį klausė ir plojo delnais prašydami atkartoti.

Paskui prasidėjo šokiai, bet ir čia neapsėjo be lenkiškos kalbos: šokius dirigavo lenkiškai, kaip vienam salione teip ir kitam . . . spioviau ant visko ir išėjau namon. Buvau ant lietuviškų vakarų, buvo girdėti lenkiška kalba, bet vis-gi viešpataujanti kalba buvo lietuviška. Ne, labdaringa lietuviška draugystė neteisingai pavadino savo vakarą „lietuvišku“, geriaus butų padarius pavadinus jį: „*Polsko-Russki wiečer*“. Gal kitąsyk draugystė pasinaudos iš mano nurodymo, o ne laikys ant juoko lietuvių vardo ir kalbos.

Gėda mums lietuviai! ar mėš negalim lietuviškus vakarus lietuviškai kelti? Ačiū Dievui, mums yra leista Peterburge kelti tikri lietuviški vakarai.

— 21. d. lapkričio p. m. valdžia leido latviams išleisti Peterburge savo laikraštį, vardu „*Peterburgas Avises*“. Išeina du kartu per sanvaite. *Nauja Spėka.*

Paryžius. [Liet. D-tė Želmuo] 8 d. liepos p. m. buvo susirinkimas „L. D. Ž.“.

Pradžioj buvo kalbėta apie naujus d-tės įstatus. P. G—i apreiškia, kad po peržiurėjimo visų paragrafų turėse but balsuoti da sykj visi *en gros* ir kad galima buse atmest ir priimtuosius drauge su § 2, užmiršdamas, kad tai butų prieštaravimas sau. P. Kl. nesutinka su § 1 ir § 2 ir gailinasi, kad negalėjes but ant pereo susirinkimo.

Paskui tapo perskaitytas laiškas p. Daumanto.*) Kadangi jis buvo parašytas lietuviškai, tai *lietuviškoji* draugystė negalėjo jo suprasti ir kreipėsi prie lietuvių, kad tą laišką išguldytų į *lenkišką* kalbą.

P. G—ė užtėmija, kad „Liet. D-tė Ž.“ dėlto neprisirašiusi prie „Sus. Liet. Am.“, kad tas susivienijimas pastatęs už sąlygą, kad „tik katalikai turj tiesą prigulėti prie „Sus. Liet. Am.“, o „Želmens“ draugystėje buvęs viens lietuvis ne-katalikas, be to p. Ž., lietuvis, kilus klausimui apie prisirašymą prie „Sus. Liet. Am.“, pakėles protestą, pasiremdamas ant to, kad tas susivienijimas yra katalikišku.

P. P. užtėmija, kad nors ir „Sus. Liet. Am.“ buvo katalikiškas, bet vis-gi jis buvo tautiškas, tik jo prezesu buvo kunigas.

P. G—i patvirtina žodžius p. G—ės ir priduria, kad vartojimui lietuviškos kalbos pasipriešinęs Dr. Bagdanavyčia, mokąs lietuviškai; be to užtėmija kad pinigai draugystės daugiausia paeiną nuo lietuvių, nekalbančių lietuviškai, kad jis radęs popierose savo svainio (a. a. Bukovskio) 100 fr. pinigų, duotų „ant lietuvištos reikalų“ (litewskie potrzeby). Kad buti geru lietuviu-patriotu, tai, anot p. G—o, nereik mokėt lietuviškai, ką parodo paveizdas irlandiečių.

P. S. spėja, kad laiško autorius turj tendenciją sukelti draugystėje nesusipratimus ir, matyt, malonėtu, kad išstotų iš draugystės „sulenkėję lietuviai“. „Bet mėš „lenkai-lietuviai“, — užbaigia pasididžiudamas p. S. — geriau matome, ir kaip lenkai stovime kulturiškai augščiau, negu p. D., ir dėlto tik mėš „lietuviai-lenkai“***) galime suteikti Lietuvai apšvietimą.“

P. G—i padnoda užmanyma, kad *dabar* įstoti į „Sus. Liet. Am.“, kuris nesąs klerikališku, bet lietuviai, nemokantieji lietuviškai, ant to nesutiko.

Išnaktose tapo perskaitytas da viens nesmagus laiškas, rašytas į draugystę vieno draugystės sąnario, sulenkėjusio lietuviu, kuris charakterizavo draugystę mažiau-daugiau tokiais žodžiais:

„Liet. D-tė Želmuo“ nėra tai lietuviška draugystė, bet lenkiška, tik prisisegusi lietuvišką etikietą; ji susideda daugiausia iš ne-tikrų (falszywych) lietuvių, geriaus sakant, lenkų, kurie platindami netiku-

*) Žr. „Viena lietuviška draugystė“.

**) Tokios tautos nėra! Panašius dvilypius patriotus viens mūsų gerbiamas bajoras yra praminęs Lietuvos hermafroditais! Red.

sias ir pasenusias idejas kaip antai: „Lietuva ir Lenkija tai vis vien“, arba „akiveizdoj bendro priešininko laikykimės išvien“ ir panašias nesuomones (niedorzeczności), stengiasi prilaikyt senovišką dalykų stovį — „ekspluataciją lietuvių ant lenkų naudos“, o sutrukdyt „emancipaciją lietuvių iš po senovės lenkų jungo.“

„Liet. D-tė Ž.“ Paryžiuje negali turėt pretenzijos valdyti Lietuvą pagal senoviškus papročius lenkiškosios emigracijos, sėdint apie 100 mylių atstu nuo Lietuvos, neturint ant to nė tiesos nė pašaukimo ir negalint spręsti apie lietuvių reikalus — „su kuo jie turi eit išvien“, arba „ką turi daryt“.

G.

Viena lietuviška draugystė.

„Lietuvoj“ Nr. 43 p. m. yra patalpintas „Atviras laiškas į Lietuvišką Draugystę Želmuo, Paryžiuje,“ rašytas p. J. Daumanto, nesenei į tą draugystę įstojusio sąnario. Iš to laiško mes patirti gauname labai akvyns dalykus iš gyvenimo tos „lietuviškos“ draugystės.

1. „Liet. D-tė Želmuo“ prisirašė, prie „*Związek Narodowy Polski*“ be žinios buvusių draugystėje lietuvių.

Kada ji tai padarė, dokumentų dr-ėje neliko. Tik 1893 m. lietuvai ėmė kelt protestą. Pons J. J. išgirdęs apie išrinkimą delegato į Z. N. P. su nusistebėjimu užklausia: „ar Liet. D-tė Želmuo priguli prie *Związek Narodowy Polski* ir kokią iš to naudą gali turėt lietuviška dr-tė?“

Liet. D-tė Ž. daug laiko apvertė ant apsvarstinėjimo *Związko* reikalų teip, kad viens dr-tės sąnarys p. P., netekęs kantrybės, ant susirinkimo 30 d. rugpiučio 1893 m. pakelia protestą prieš d-tės darbų sakydamas: „aš nenoriu, kad lietuviška dr-tė užsiiminėtų reikalais „*Zw. Narod. P.*“, nes turi ką veikt ir pas save.“

2. „Liet. D-tė Ž.“ nesusivienijo nė su viena lietuviška organizacija, nors ir to reikalavo lietuviai ir nors tame tarpe buvo „Susivienijimas Lietuvių Amerikoje,“ „Liet. Mokslo D-tė“, organizacija „Varpo“ ir „Uk-o“ ir kt.

3. 1894 m. atspaudina lenkiškoj kalboj tendencijinę brošūrą *Historia Litwy* Limanovskio ir išleidžia ant to reikalo 300 frankų.

4. Įkuria Paryžiuje lenkišką skaitinyčią *Czytelnia Polska* ir ant to reikalo pirmutinė aukauja 10 frankų.

5. Apie savo darbus siunčia atskaitas ne į lietuviškus, bet į lenkiškus laikraščius ir tokiu budu lietuvišką dr-tę paveda kontrolei lenkiškosios visuomenės.

6. *Lietuviška* kalba tapo išvyta iš lietuviškos dr-tės, o į jos vietą tapo įvesta kalba lenkiška.

7. Draugystėje tankiai kyla nesusipratimai ir ginčai tarpe lietuvių ir lenkų, lietuviai protestuoja priešais dr-tės darbus, nenori užsiimti reikalais lenkų tautos, nenori aukauti savo pinigų ant reikalų lenkystės, bet tai nieko negelbsti — lenkai savo varo ir įkalbinėja lietuviams, kad tokiu keliu turį eiti visi lietuviai“ . . .

Pabaigoj autorius laiško šiaip atsiliepia: „Liet. D-tė Želmuo“ 1892—1894 m. tai yra ne kas kita, kaip parodija lietuviškos dr-tės, tai yra išjuokimas lietuvių, tai yra nužeminimas lietuvių prie tos dr-tės prigulėjusių, tai yra komedija, kurią lošė lenkai, prisidengdami lietuvių skraiste.“

◇ ○ Nesusiprato. ◇ ○

Vienam didžponiui buvo reikalingas geras agronomas dideliems jo dvarams užžiūrėti ir ukei vesti. Atsirado vienas jaunas lietuvis, augštesnius agronomijos mokslus baigęs. Jisai iš pirmo karto labai patiko didžponiui, kaip nepaprastai praktiškas žmogus ir puikiai išmanąs savo dalyką. Ilgai juodu nesiderėjo; nutarė laiką, kada agronomui atsikraustyti su visa nauda į didžponio dvarą ir užimt vietą.

Abu jie džiaugėsi: pirmas gerą užmokesnį gausęs už savo darbą, antras — turėses ištikimą ir išmanantį pagelbininką turtams didinti.

Atėjo paskirtas laikas. Agronomas atvažiuoja pas didžponį su visu savo kraičiu. Dvarponis kuo geriausiai jį priima; geria jie sau arbatą ir kalbasi: — „Tamsta Lietuvis, sako dvarponis: girdėjau, kad labai myli savo kalbą ir karštai prisidedi prie lietuviškų reikalų; bet, žinoma, čia tamsta turėsi daug kitokių darbų ir tamstai maž laiko teliks aniems. Tikiu, kad tamsta visai ne užsiimsi lietuviškais dalykais, nes patsai gali numanyti, kad visai negalima. Norėjau aš pirmiau apie tai tamstai pasakyti, bet primiršau: žinau, kad tamsta visai mane suprasi ir prašymą išpildysi.

— Tai ką, tamsta reikalauji, kad aš išsižadėčiau, lietuvis esąs?!

— E, ne! Aš to negaliu norėt; bet tik prašau visai neužsiimt lietuviškais dalykais.

— Tai tamsta nori, kad aš budamas lietuviu, išsižadėčiau tos augštos idėjos, kurią nešioja savo širdyje kiekvienas prakilnesnis Lietuvis?!

— Na, jeigu jau tamsta nori pavadinti teip užsiėmimą lietuviškais dalykais, — lai buna teip!

— Negirdėtas daiktas! tamsta nuo manęs samdai mano žinias agronomiškas ir ant jų paremtą darbavimąsi, o daugiau nieko. Tamsta jokios tiesos ne turi ant mano sąžinės ir idėjos. Žinok tamsta, kad lietuviui ne išsižada savo idėjos dėl pinigų! — Sudiev!

Ant rytojaus agronomas važiavo sau atgal iš kur buvo atkeliavęs.

Dvarponis labai gailėjosi jo ir visai negalėjo suprasti, kaip tai tas jaunas žmogus ne supranta pats savo naudos. A-s.

Prie mūsų bibliografijos.

Perskaitęs patalpintą „Varpe“ Nr. 9 p. m. straipsnį p. Kalvio apie mūsų rašytojus Juzumavyčius, aš, nors neturiu rankose lenkiškų Jocherio ir Estreicherio bibliografijų ir didžios Orgelbrando enciklopedijos (išd. 1859—1868), bet geisčiau viršminėtą straipsnį pripildyti ir pastatyti nekuriuos klausimus, kurių išrišimas palengvys mūsų raštinės vadovo sustatymą.

Iš Baltromaičio bibliografijos matyt:

1. T. Juzumavyčius parašė: „*Didysis elementorius ir katakizmas*“ (sp. Viln. 1855, 1860).

2. Vincento Juzumavyčiaus darbais buvo: „*Sventas Izidorius artojas*“ (sp. Viln. 1854), „*Paskutinė valanda gyvenimo žmogaus ant šio svieto*“ (sp. Viln. 1856), „*Kelias į dangų par yvairius šio svieto kryžėlius*“ (sp. Viln. 1857, 1861), „*Aplankymas parakvijos par jos kleboną*“ (sp. Viln. 1860), „*Naujas Žemaitiškas lementorius*“ (sp. Viln.

1864, paskui užrubežyje). Be to Vincentas sustatė lenkiškai Žemaitijos vyskupystės žemlapį (sp. Petrap. 1855) ir parašė „*Žemaitijos nusidavimai ir statistika*“; rankraštis buvo atiduotas į spaudą 1863 m., bet neatspausdintas.

3. Antanas Juzumavyčius parašė lenkiškai: „*Katalikiškos bažnyčios nusidavimai Žemaitijoje*“ 1863, bet darbas neatspausdintas.

Mažoje lenkiškoje Orgelbrando enciklopedijoje (1874 m. VI) yra žinia, jog Tamošius išskyrus seno aukso altoriaus parašė „*Pamokslus*“, „*Omilijas*“ ir „*Laidotuvių sakymus*“, o po Antano paliko ir „*Omeletika*“.

Ant galo „Žinyčioje“ (Valančiaus „Margumynai“ Nr. 1) skaitome, jog dar buvo vienas Juzumavyčius Tadaušas, Varnių seminarijos inspektorius, miręs 1854 m., keletų lietuviškų knygelių autorius, ir jog ant jo darbų padėjo savo parašą jo brolis Vincentas teip, kaip jis tokį pat parašą padėjo ant darbo (Žemaitijos žemlapis) savo brolio (?) Polikarpo Girštauto, garsaus gydytojo.

Iš viso pasakyto kyla sekantieji klausimai: Ar Tadaušas ir Tamošius ta pati ypata? Jei ne, tai ką parašė Tadaušas? Jeigu ta pati, tai kokie iš darbų Vincento išduotų prigul pačiam Vincentui, o kokie jo broliui Tamošiui ar Tadaušui? Kur dabar yra visų Juzumavyčių rankraščiai, ypač jei tarp jų buvo ir lietuviškai parašyti?

Viliuos, kad atsakymą gausiu nuo „Varpo“ skaitytojų. *Bugienis.*

Užmirštas darbininkas.

Šią vasarą, nuvažiavęs į Lietuvą, pakelėj užsukau į Raseinių pav. į miestelį Girkalniai atlankyt kapą lietuviško raštininko a. a. Al. Fromo (Gužučio), autoriaus dramos „*Ponas ir Muzikai*“ ir kitų veikalų*), ir pamačiau, kad ant jo kapo nėra nė jokio ženklų, tik greta, kur yra palaidota jo žmona, yra pastatytas kryžius su lenkišku parašu: „*Tu spoczywa s. p. Marya Abiestka From. Żyła lat 72 umarła 24 kwietnia 1898 r. Prosi o westchnienie do Boga.*“

Ar neatsiras gerų žmonių tarp lietuvių, katrie nepasigailėtų sumesti po keletą skaitikų pastatymui nors medinio kryžiaus su lietuvišku parašu tam mus darbininkui ant apleistos tautiškos dirvos. *Nauja Spėka.*

Mintys.

Pagal „*Mullatuli*“.

Kas nesidarbuoja, tas neprivalo nė valgyti — pasakė apaštalas. Ir valgė. Ir tai buvo jo darbas.

Kas nesidarbuoja, tas neprivalo nė valgyti — pasakė ekonomistas. O alkani žmonės atsakė: kas nevalgo, negal nė darbuotis.

Kas nesidarbuoja, tas neprivalo nė valgyti — pasakė diplomatas. Ir aprašė savo politišką karjerą.

Kas nesidarbuoja, tas neprivalo nė valgyti — pasakė ministeris. O darbininkai, darbo negaudami, atsakė: teip-pat ir tie, kurie neleidžia darbuotis.

Kas nesidarbuoja, tas neprivalo nė valgyti — tarė moralistas-spekuliantas. Ir prisipirko bankinių popierių.

*) Žr. „Varpa“ 1901 m. Nr. 6 p. 72.

Tikėjimas yra sapnas. Abejonė yra noras. Tyrinėjimas yra darbas. Skaitlius darbininkų yra labai mažas. . . . yte.

— Žiūrėk, sunau mano, kaip viską puikiausiai surėdė Dievo Apveizda. Paukštis deda kiaušinius į lizdą. Paukšteliai išrietės, kaip tik atsiras musės ir kirminai, kuriais jie maitinasi. Tada tai jie užgiedos, Sutvertojį garbindami už suteikimą jiems tiek mylistų.

— Ar ir kirminai giedos kartu su jais, tėve mano?

Multatuli („Idėjos“).

Literatų kasa 1901 m.

Išmimas:

Iš privatiškos kastos duotas kreditas 25 rub. ¹⁾ =	54,00 Mk.
Bugienis gelbėjimui lietuviškų rašytojų 15 rub. ²⁾ =	32,40 Mk.
Už 200 egz. „Kekštų Simas“ gauta	10,00 Mk.
Už rankraštį „Lemta jam buvo“	50,00 Mk.
Iš viso	146,40 Mk.

Išleidimas:

Stropiam sandarbininkui K. nusiųsta du syk po 5 rub. ³⁾ , vieną syk 15 rub. iš viso 25 rub. =	54,00 Mk.
Kelionei to paties K. 6 rub. =	13,30 Mk.
Nupirkimas Kriaušaičio gramatikos neturtingam sandarbininkui	1,00 Mk.
Gražintas atgal kreditas 25 rub. =	54,00 Mk.
Pačto išleidimai	0,70 Mk.
Iš viso	123,00 Mk.

Lieka kasoje 1902 metams 23,40 Mk.

10 XII 01.

Už kasierių knygininkė M. Z.

Ant išleidimo lietuviškų raštų.

Spetakis 25 rub. =	54,00 Mk.
Sidasas (atsiėmęs skolą nuo Kl-o) 20 rub. =	43,20 Mk.
Iš viso	97,20 Mk.

10 XII buvo kasoje (žr. „V.“ Nr. 12 1901 m.) 566,83 Mk.

Iš viso 664,03 Mk.

31 XII 01.

Knygininkė M. Z.

Atsakymai.

Pomėnui. Kor. p. J. St-o, tilpsios „Varpe“ Nr. 7 p. m., mes atšaukti negalime, nės nėra ant to pamatų. Savo atskaitos vyriausybė „P. L. S. D.“ nebuvo mums atsiuntusi; vėliaus, tik mums paprašius, tapo ta atskaita atsiųsta, bet ir tai su pertaisymu dvasioj kor. p. J. St-io.

B. „Tigrane Yergate“ gavome.

Zalčini. Gavome eiles: „Pilekalis“, „Kanklės“, „Varpai“, „Malonė Adomo Mickaus“, „Lietuviškas Jubilėjus Vilniaus katedroje“, „Juokabylys“ (I, II, III).

Vėjavaikiui. Talpinti laikraštyje Tamstos prisiųstą lietuvišką laisvą raštą gudiškomis raidėmis nėra reikalo. Panašius dalykus mes dedame į archyvą, kaip medegą istorijai tautiško ir politiško gyvenimo Lietuvos. — Rašyk Tamsta kor. ant vienos pusės, kad galima būtų jas perskirti.

Išsiųsta į Amerika: „Buvo esybė“ (protomeiliška pasaka) J. Okorovič. vertė Tiesos Jieškotojas. „Romantiška Istorija“ (Frankf. Ztg.) Apuoko. „Velnius XIX. a. pabaigoj“ Driskiaus. „Daina apie audrauskli“ ir „Gervės“, vertė P.

¹⁾ Minėtas kreditas jau buvo apgarsintas „V.“ Nr. 2 1901 m. ²⁾ Atsiųsta kartu su auka (10 rub.) ant išleidimo lietuviškų raštų (žr. „V.“ Nr. 7). ³⁾ 5 rub., ką buvo duoti pirmą syk, jau garsinti (žr. „V.“ Nr. 2 1901 m.)

27

Knygos „Varpo“ ir „Ukininko“.

1	Trumpa senovės lietuvių istorija. 1892. po. 56	10 kap.
2	Motiejus. Isguldymai apie ukiskius augalus. 1893. pp. 23	5 "
3	Sodų veisimas ir pudygų dirbimas. 1893. pp. 12	5 "
4	Apie mėslius. 1894. pp. 24	5 "
5	Apie keletą tikrų ir pramanytų mėslių. 1894. pp. 23	5 "
6	Biedron. Apie pakraikas. 1894. pp. 19	5 "
7	A. V. Kas kaltas? 1894. pp. 24	10 "
8	L. Tolstoi. Kur meile, ten ir Dievas. 1894. pp. 15	5 "
9	Kaukazo belaisvis. 1894	5 "
10	Mūsų pasakos. 1894. pp. 26	5 "
11	Jurgis Kastrijotas. 1894. pp. 13	5 "
12	Dr. Baltušis. Vakarais Tilviko pirkteleje. 1894. pp. 15	5 "
13	Krumplių Jonas 1895. pp. 36	10 "
14	Trusas ir kapitolas. 1896. pp. 42	10 "
15	K. Vistos ir jų auginimas. 1896. pp. 36	5 "
16	Šcentmikis. Parmazonas arba baisumas Dieco rustybės. 1897. pp. 36	10 "
17	Gyculių Gydytojas. Iš bobturjio parcaziavus. 1898. pp. 40	5 "
18	P. A. Apsakinėjimai apie žemę, vandenį ir orą. 1898. pp. 48	10 "
19	Lazdynų Pelėda. Našlaitė. 1898. pp. 62	5 "
20	S-s. Maskolių vudžia ir žmones. 1898. pp. 54	10 "
21	Žemaitė. Paveikslai (iš „Ukininko“). 1899. pp. 36	5 "
22	Žemaitė. Paveikslai (iš „Varpo“). 1899. pp. 47	5 "
23	Sniegocki. Kaip reikia kiaušulės auginti. 1899. pp. 58	5 "
24	Pagaikstis. Bitės. 1899. pp. 24	5 "
25	Mykolaitis. Mindaugis 1899. pp. 58	5 "
26	Dokumentas apie lotyniskas litaras lietuviskoje literaturoje. 1899. pp. 44	5 "
27	Ar dabar yra baudžiava? 1899. pp. 56	10 "
28	Lazdynų Pelėda. Kas priešius? 1900. pp. 32	5 "
29	Bitė. Tėvas ir sunus. 1900. pp. 23	5 "
30	Žemaitė. Tėvas ir sunus (komedija). 1900. pp. 19	5 "
31	B. Kova (drama). 1900. pp. 40	10 "
32	A. Mickeryčius. Velinės. 1900. pp. 68	15 "
33	Trumpa istorija Didžiosios Prancuzų Revolucijos	10 "
34	J. B. Grabnyčių žvakė. 1901. pp. 31	5 "
35	Žemaitė. Paveikslai (iš „Varpo“) 1901. pp. 42	10 "
36	Lazdynų Pelėda. Supriantus gyvenimas 1901. pp. 29	5 "
37	Tė. Sunavokatis. 1901. pp. 48	12 "
38	Farapija ir kunigas. 1901	5 "

Adresas: **M. Saunus, Rokaiten per Neukirch**
Ostpreussen - Germania.

„Tėvynės Mylėtojų D-tės“ knygos.

(Lietuvoje „beturčiams“ dalinamos dykai. — § 6.)

1.	Keistutis. Vertė Vincas Kapsas. 1897. pp. 101.	
2.	Orleano mergelė. Vertė Vincas Kapsas. 1898. pp. 157.	
3.	Lenkai ir Lietuviai. Pagal lenkiškus istorikus parašė Zemkalnis. 1899. pp. 61.	
4.	Grovo Kyburg'o kelionė Lietuona. Lietuviškai išguldė J. Basanavičius. 1900. pp. 52 (su Vyntano pav.)	
5.	Vanduo ant žemės, po žeme ir viršuje žemės. Vertė Drugys. 1900. pp. 33. (Su 6 pav.)	
6.	Baudžiara Lietuvoje. Parašė Žmogus. 1901. pp. 76.	
7.	Geologija. Vertė S. M. 1901. pp. 194 (su 47 pav.)	
	Pajauta. Lizdeikos duktė arba Lietuva XIV. šimtm. Išguldė Andrius. 1898. pp. 155 (aukanta kun. Miluko.)	

Naudingos ir smagios pasiskaityt knygelės.

1. Naudingi skaitymai iš prigimties mokslo su dangelio paveikslėlių	20 kap.
2. Iš kur akmenys ant mūsų laukų atsirado (su paveikslėliais)	20 „
3. Saulės ir mėnesio aptemimai (su paveikslėliais)	20 „
4. Pirmutinė pašalpa umai susirgus; teipogi gėralai alkogoliniai ir taboka	15 „
5. Kapai didžiųjų kunigaikščių ir karalių Vilniuje	15 „
6. Garo mašinos ir geležkeliai (su paveikslėliais)	10 „
7. Pamokymas, kaip nuo pagelimo apsaugoti žmones, pagedusių šunų aprietus	6 „
8. Džiova ir kaip tos ligos apsisaugoti	6 „
9. Patarmės moterims, kurios nori but sveikos	10 „
10. Trumpa šneka apie limpančias ligas ir kaip nuo jų atsiginti	10 „
11. Tris pamokslai apie gaspadorystę dėl gaspadorių sodiečių (antra laida)	15 „
12. Bulvių vaisingimas	15 „
13. Zaibas ir griaustinis (su 21 paveiksl.)	20 „
14. Apie Joną Gutenbergą ir apie tai, kaip žmonės rašymo ir spaudos išsimokė (su 10 paveikslėliais)	20 „
15. Kas tai yra dirbama žemė, kaip ji atsirado, kokie yra jos skyriai ir kaip anuos pažinti	15 „
16. Epiktėto aforizmai su pridėjimu keleto skyrių iš jo „Pruntavimų“	15 „
17. Trumpa geometrija	50 „
18. Ukiškos draugystės įvairiuose kraštuose	10 „
19. Parinktos lietuviškos dainos pagal Antaną Juškevyčių	6 „

Spaudoje:

20. Kaip apsieiškia gyvastis žmogaus kune (su 35 paveikslėliais)	15 „
21. Tekinimo amatas (su 47 paveiksl.)	15 „
22. Nekurie amatai (su 43 paveiksl.)	15 „
23. Įrankis dėl pagerinimo ir sutaisymo šosiejinių ir paprastų kelių (su 40 paveiksl.)	15 „
24. Avižių auginimas (su 8 paveiksl.)	10 „
25. Gyvenimas šv. Kazimiero (su 3 paveiksl.)	10 „

Knygelės gaunamos pas J. Lapiną, Tilžėje. Rašant laiškus reikia toks adresas padėti:

J. Lapinas, Goldschmiedestrasse 8, Tilsit (Ostpr.)

Perkupčiams 50% rabato, t. y. pusė prekės.

Pas p. **Lapina** galima gauti pirkti teip-gi knygas ir laikraščius „Varpo“ ir „Ukininko“ Red.